Kemal Özer

XX. Yüzyıldan Duvar Kabartmaları

Bütün Şiirleri

2

1983-1999

yordam kitapları

YORDAM KİTAPLARI: 58
SEÇKİ DİZİSİ: 2
Birinci Basım: Eylül 2000

Kapak fotoğrafı: Gökçe Yıldırım
Kapak: SCTL

ISBN 975-524-053-5
ISBN 975-524-055-1

Yordam Kitapları
isteme adresi – İstanbul Evleri 27/1
34590 Bahçelievler-İstanbul
Tel ve fax: (212) 502 16 90

DEMET YAYINCILIK
Piyerloti Cad. Dostlukyurdu Sok. Selimbey İşhanı No: 8, Kat: 3
Cağaloğlu-İSTANBUL Tel: (212) 516 99 36 Fax: (212) 517 03 70
Dizgi: Demet Yayıncılık / Baskı: Kurtiş Matbaası

KEMAL ÖZER

XX. YÜZYILDAN DUVAR KABARTMALARI

Bütün Şiirler

II

yordam kitapları

ARAYA GİREN GÖRÜNTÜLER

Birinci basım: 1983, Varlık Yayınları
İkinci basım: 1985, Can Yayınları
Üçüncü basım: 1994, Yordam Kitapları
Dördüncü basım: 2000, Yordam Kitapları

●

Dokuzuncu
bin

Belki o zaman başladı bu kitap
telefon çaldığı zaman
sabahleyin saat 8'de.

Belki o zaman başladı bu kitap
o soru çınladığı zaman
bir ozanın karısının sesinde.

Kapıya koştum telefonun ardından:
Ne ekmek var ne gazete!
İkinci göz attığım karşıki balkon:
Komşu ilgilenmiyor çiçekleriyle!

Anladım bomboş bir sokağın
ülkeyi yansıttığını gözlerime,
sessizliği yorumlayan, sesi açan
yalnız ben değilim o saatte.

Anladım her pencereden
herkesin gördüğü aynı,
aynı sözlerle konuşuyoruz
o saatte bütün bir ülke.

Belki o zaman başladı bu kitap
şiirler yazılmadan önce.

YALNIZ KIRLANGIÇLAR MI İLKYAZIN HABERCİLERİ

GEÇEN YILDAN BU YILA

Biliyorum susmayacaktın,
bulacaktın konuşmanın bir yolunu.
Belki kışın son günlerinde
dumanı tütmez olunca kimi bacaların,
Mart göğü mavilenip de
ilk kırlangıçlar görününce belki
bir yolunu bulacaktın biliyorum
anlatmak için neler olduğunu.

Neler olduğunu geçen yıldan bu yıla
ne kırlangıçlar sormadan edebilir
ne de sen söylemeden.

KOMŞUMUZ

"Ne iyi ettin de geldin"
Komşumuz böyle diyor kapısını çalana.

Damları kiremitsiz bırakan
çiçeğe durmuş en körpe dalları
kırıp geçen rüzgâra da öyle demişti
ilk esintilerini duyduğu vakit
bunaltıcı bir günün sonunda.

YALNIZ KIRLANGIÇLAR MI

Şu birkaç ayda kaç kez
buluştuk cami avlularında

Şu birkaç ayda kaç kez
çıkamayanları uğurlamak için
zorlu bir kıştan

Yalnız kırlangıçlar mı dedik
ilkyazın habercileri sanki

Geçti yüreklerimizi çizerek
onların da payları olduğu
güneşinde gelecek günlerin

BİR ENGEL ÇIKINCA

Yokuş aşağı koştunuz mu hiç?
Durdunuz mu hiç
bir engel çıkınca
birdenbire?

Bileceksiniz öyleyse..

Bir başdönmesi alır
kesilen hızın yerini
ve bacaklarınızda gelen rüzgâr
sizden önce aşar engeli.

HER SOLUK ALIŞTA

Kaldırın bugün
ne kadar engel varsa
güneşle aranızda,
elinizin değdiği her şey
gökyüzü koksun

Türkülerle doldurun göğsünüzü
açılın kırlara çiçekler devşirin
kolan vurun ağaçtan ağaca
her soluk alışta duysanız bile
o zonklayan hüznü

Bugün ilkyazın ilk günü

KARANLIĞIN ORTASINDA

Bir kızçocuğu, altı yedi yaşında,
ellerinden tutmuş bir kadınla erkeğin.
Üç kişilik bir aile olmalı.

Koyu kara gözlüklerinin ardında
boşluğa gülümsüyor kadınla erkek.
Onların adına da bakıyor kızçocuğu.

Karanlığın ortasında ışıktan bir damla.

RESİMLERİNE BAKARKEN

Bir görüntüyü
ne kadar iyi aktarırsa aktarsın
sözcükler
dışarda bırakacaktır renkleri hep

Anlıyorum
resimlerine bakarken
Mehmet Sönmez'in

ŞEMSİYELİLER

İncecik bir ilkyaz yağmuru
altında yürüyen şemsiyeliler
o kadar güveniyoruz ki kendimize
dinip dinmediğini anlamak için yağmurun
bakacağımız yerde bir cama, bir su birikintisine
bakıyoruz birbirimizin şemsiyesine.

BANA BULAŞMASIN

Yağmur çiseliyor ya
bana bulaşmasın der gibi
çekinerek bakıyor penceredeki saksı

kente uzak, kırlara yabancı

GECELEYİN BİR SORU

El ayak çekildi çoktan.
(Ne çabuk alıştı herkes)
Ses vermiyor gece artık.

Son günlerinde ilkyazın
böyle olmazdı bu saatler.
(Susmak bilmezdi sokak)

Bir soru elimden tutup
çıkarıyor beni dışarıya.
(Çıngıraklarını çekmeye kapıların)

Hani asılmış bir gömlekten
sabaha kadar damlayan ter?
Kentin üstünde buğu gibi
tüten uğultu nerde?

ŞİMDİ NERDEYSE

Böyle değildi bu kentte
sokaklar, şarkılar ve insanlar.
Yürüyüp giderdik birlikte
bir heyecanı paylaşarak.
Bir gergefe girip çıkan
iğneler gibi ayaklarımız
işlerdi yürüdüğümüz yollara
coşkulu saatlerin nakışını.

Alınlarımıza biriken güneş
şimdi nerdeyse soğuyacak.

ÇOK DEĞİL, GEÇEN YIL

Eskiden ne çok tartışırdık.
Çok değil, geçen yıl bu zamanlar
bir bıçak ışıltısıyla açılır kapanırdı
sözcükleri öğütürken dişlerimiz,
yerle gök arasına şimşeğin çizilmesi gibi
gözlerimizde sağnak öncesi bir çakım
ve birkaç ter damlası
zorlanan alnımızda.

Eskiden ne çok tartışırdık
biri bir karar verince
ya da değiştirmek isteyince bir tanımı.

TEDİRGİN OLMASAM

İskeleden kalkınca vapurumuz
çay söylüyorum her sabah
ve açıp okumaya başlıyorum gazetemi
düşmanca bir bakışla karşılaşmadan.
Değişti diyeceğim her şey
gözüm iliştikçe tedirgin olmasam
her gün biraz daha sulara gömülen
batık *Independenta*'ya, eskisi gibi.

MACARLAR FİLMİNİ SEYREDERKEN

Fısıldaştığını duydum
ardımda iki gevezenin.

Bu nasıl ağa
– dedi biri
çiftlik sahibi için –
bir kamçısı bile yok elinde
dolaşırken çizmelerini dövmeye.

Fırsat da çıktı
– dedi öteki –
fırsat da çıktı ama
çekip almadı yatağına
onca kadından birini.

İzleyen iki geveze
düşen görüntüleri perdeye
bir büyük gölgenin
titreştiğini görmeden
görüntülerin üstünde.

YALNIZ BİRİ

Yanından geçiyoruz tahta perdenin
her günkü yolumuzda

Yalnız biri, bir genç
sıçrıyor görmek için öte yanını

Bunca bezgin insan arasında
yalnız biri

BİRİKİME İNANMAK

Dalgayı haber veren yakamoz
kimin gözüne çarpar kıyıda?
Çiçeğe durduğunu kim ayırt eder
tepeden tırnağa giyinmeden ağaç?
Kimin dikkatini çeker küçücük bir bulut
güneşi kapatmadan önce?

İLERDE GÖRECEKLER

Herkesi görmüş oluyoruz
Erol'u görünce,
çünkü Erol'un yüzü
insanların kaynaştığı saattir
en kalabalık caddelerde.

Her acıdan bir çizgi
kalsa bile alnında,
bir gölge düşse bile
duyduğu kederden gözlerine,
eksilmez dudaklarından gülüşü.

İlerde karşılaşanlar
görecekler Erol'un yüzünde
sabah çiyinde titreşen
bir damla aydınlıkla yan yana
küllerinden doğacağımız bugünü.

DÜNÜ BUGÜNE

Yolum yanlarına düştü
eski kitapları onaranların

Geçiyordu tek tek ellerinden
yüzlerce yıldan beri
tozların kemirdiği sayfalar
kimisi silindi silinecek
kimisi dağılmak üzere

Bir karanlığa daldım çıktım
öyle olacağı gelince aklıma
bugün elimizden düşmeyen
şu pırıl pırıl kitapların da
yüzlerce yıl sonra

Dünü bugüne bağlamaktı aslında
yaptığı iş usta parmakların

ROTTERDAM TANIKLIKLARI

YELDEĞİRMENLERİ

Her yerde çıkıyor karşıma
Hollanda'nın yeldeğirmenleri
kimi camlıklarında dükkânların
kimi su boylarında, tarlalar arasında

Eski günlerinin düşüyle
dingin bir bekleyiş içindeler sanki
essin de bir rüzgâr
yeniden döndürsün diye kanatlarını

BİR KIZ

Güneş altında titreşen
yağmur damlası gibi
ışık içinde bir kız
oniki-onüç yaşlarında
boynunda bir tasmayla

Bir ülkü mü, bir düş mü
bir yaşam mı bilinmez
neyse aradığı ona
bağlamaya hazır kendini

KONUKLUK

Değişik renklerde insanlar
çocukları Güney Amerika'nın
Afrika'nın
Asya'nın
şimdi Rotterdam sokaklarında

Yüzyıllar önce Hollandalılar
beklenmeyen konuklarıymış atalarının
beklense de beklenmese de
konuk olma sırası şimdi onların

REMBRANDT IŞIĞI

O kaynağı gizli kalan ışık
yalnız Rembrandt'ın yakaladığı
ardımı bırakmadı bir daha
Boymans Müzesi'ni gezdikten sonra

Aramaya başladım
önüme çıkan Hollandalılarda
delip geçmiş de bunca yılı
bugünkü yüzlere yansımış mı acaba

Sormak istedim
yoldan çevirdiğim birine
değdiği zaman derisine avuçları
ıslanıyor mu başkalarının teriyle

Ezmiş olmalılar
diye düşündüm
ışığa dönüşene kadar onca rengi
kafatasından çanaklar içinde

Ve fırçası Rembrandt'ın
tanıklık etmiş çağına
ezilenlerin ışığıyla
aydınlatmış ezenlerin yüzlerini

BİR ANIYLA

Bir anıyla aşabilir ancak insan
Wilhelms Köprüsü'nü Rotterdam'ın
nasıl duyarsa derisinin kamaştığını
kesik bir kol çıkınca karşısına
öyle duyarak İkinci Dünya Savaşı'nı

Yalnız belleğinde değil insanın
yüreğinde de tutuşursa ancak
Rotterdam'da ölenlerin acısı
bir ateş çemberi gibi çizilir boşluğa
Wilhelms Köprüsü'nün öbür yarısı

BİR BAŞKA KAPI İÇİN

Hollanda'ya uzanan yolda
hangi kapılardan geçip de geldi
unutamayanlar Anadolu güneşini
izliyorum Yiğitoğlu'nun resimleri boyunca

Güngörmüş bir duyarlığın kapıları
göçebe çadırlara değiyor bir ucuyla
bir ucuyla gömüttaşlarının
giz vermeyen dudaklarına
kura kaldıra binlerce sofrayı
şimdi Kuzey Denizi'nin kıyılarında

Yıpranmaz kılavuzu değişimin
aça kapaya binlerce yıldan beri
ustalaşan anahtarıyla şimdi
hazırlanıyor birini kapayıp
bir başka kapıyı açmaya

SOLUĞUYLA DERİMİZİ DAĞLAYAN
ŞU BUĞULU TEMMUZ ÖĞLESİ

NEYLE ANILACAK

Neyle anılacak ilerde bu yıl?
Yaza hazırlandığımız günlerde
güneşle aramıza sık sık
kara bulutların girmesiyle mi?
En kalabalık saatlerde sokakların
bir çaylak gölgesi geçmiş gibi
sessizliğe boğulmasıyla mı yoksa?

SERÇELER

Gözlerimle serçeleri izliyorum
güneşli bir ipte alıyorlar soluğu
ipin üstü boydan boya çamaşır
hepsinde ayrı ayrı cıvıldaşıyorlar
bir kara gömleğe takılıyor gözlerim
yalnız ona gelince kesiliyor cıvıltı

GÖRÜLMÜŞTÜR

Volta atıyor kıyıdan kıyıya
denizin malta taşlı avlusunda vapurlar.
Minareler ayakta, ifade vermek için,
ve sırasını bekliyor Kızkulesi
bitmez tükenmez günler boyunca
daracık bir iskemlede oturarak.

Boğaz Köprüsü derseniz
öfkeyle inip kalkan bir elin
bıraktığı titreşim İstanbul'un suratında.

DÜŞ

Sen karşımda durmuşsun
bağırmak üzere ağzın açık

Gözlerinde kendimi görüyorum
iki saniye sonra
parçalanacak biri
baktığın

Çarpacak rüzgârla
boşanacak çığlığın arasında

AV BORUSU

Denizin üstünde güneş
izliyor her akşamki yolunu

İrileşiyor devrildikçe
kıpkırmızı kesiliyor
devrildikçe yeni bir dünyaya doğru

Elimde bir av borusu
üfleyecek soluğu bekliyorum

KAN TER İÇİNDE

Unutacak mıyız
soluğuyla derimizi dağlayan
şu buğulu Temmuz öğlesini,
kıyısız denizlerde
rüzgâr bekleyen teknelere döndüğümüz
kızgın ikindileri, unutacak mıyız
yaprak kımıldamaz gecelerin
uyku uyutmayan düşlerini,
suların ürpereceği ilk esintiyle birlikte
unutacak mıyız
şu unutmamaya söz verdiğimiz teri?

ESİNLEYEN NEYDİ

Yüzmek için gittiğim Karadeniz kıyısında
bir yazı gördüm, gelenleri uyaran.
Açılmak tehlikelidir diyordu
ve altında da bir sayı: *168*.
(Uyarıyı dinlemeyip boğulanların sayısı)

Bir yanda sağduyu, bir yanda gerçek.

Anlamak istedim, sağduyu dururken
ölümü bile göze alacak kadar
esinleyen neydi bunca insanı.

Orda bir süre öylece
kara kara bulutları güneşin önünden
sürüp dağıtan rüzgâra baktım
ve karşısına çıktıkça engeller
yeleleri köpüren dalgalara..

Esinleyen neydi anladım.

BİR KARŞILIK

Zorbakaranlık
uykusundan kaldırdığı yaşlı adamın
eğildi savunmasız kulağına
Uyan!
-diye bağırdı
bütün saatleri durduran bir sesle-
Uyan, gece geldi
ve gitmeyecek bir daha!

Kendinden başka kimseyi göremeyen adam
irkildi
oturduğu iskemlede,
kuşaktan kuşağa geçen birikimi
taşıyarak yılların bilediği sesinde
Gücü yetmez
-diye karşılık verdi-
ne şimdi, ne şimdiden sonra
gücü yetmez hiçbir karanlığın
sürekli kılmaya geceyi!

Ve bütün saatler başladı yeniden işlemeye.

DİLSİZ ÖFKE

Yaya geçitinde bir Ağustos sabahı
bekliyoruz insafa gelsin de araçlar
geçelim karşıki kaldırıma.

Yaya geçitinde bir Ağustos sabahı
bekliyoruz ilk adımı atsın da biri
yürüyelim hepimiz arkasından.

Beklediğimiz oluyor sonunda işte
gözüpek bir adam
atıyor kendini araçların önüne.

Hem yürüyor, hem bağırıyor öfkeyle
sesi var ama sözcükleri yok
anlamıyoruz ne dediğini.

Anlamıyoruz, araçlara karşı mı,
söyleyecek sözü olup da
susanlara karşı mı bu dilsiz öfke.

YILDIZLARDAN SÖZ AÇAN GERÇEKÇİ ŞİİR

Balkona çıktığımda, gecenin bu saatinde,
gözüme ilişen ilk yıldıza bakarken
aynı anda aynı yıldıza dünyanın bir yerinde
birinin daha baktığı geçerdi içimden.

Bir yıldızda buluşması gözlerimizin
yeterdi bana, daha ötesini istemezdim;
hangi kaygılar var yüreğinde, hangi düşüncenin
rüzgârıyla alevleniyor alnı, şimdi hepsini bilmeliyim.

BİR GELGİTİN İKİ UCUNDA

Kimi sabahlar işe giderken
ikiye bölüyor
yirmi dakikalık yolculuğu
denizin ortasında karşılaştığımız
yabancı bayraklı bir gemi

Bulutlardan sıyrılmış bir demet ışığın
daha da irileştirdiği gemide
göz göze geliyoruz kimi sabahlar
küpeşteden bakan biriyle
kısacık bir an

Günlük kaygıların iğdiş ettiği
çağdaş bir kentli görüyor bana bakınca
benim gözümde ise o
kanat açan bir düş yeni kıyılara doğru
buluşuyoruz bir gelgitin iki ucunda

AĞUSTOS BÖCEĞİ

Sustu bütün saat kuleleri,
bir lodostan arta kalan dalgalar,
güz habercisi yaprakların
çıkardığı hışırtı asfalt üzerinde.

Yürüyüşleri mahmuzlayan rüzgâr,
çarpa çarpa kentin duvarlarına
yankılanan sözler coşkulu ağızlardan,
sustu geceler boyunca.

Ağustos böceği susmadı.

AĞUSTOS BÖCEĞİ İLE KARINCA

La Fontaine'den çağımıza kalan
çağrışımlarla düşünürsek:
Biri üşengeç, biri çalışkan.

Belki başka türlü de olurdu
demezsek öyledir gerçekten:
Biri savruk, biri tutumlu.

Birine göre varsa yoksa bugün,
birine göre yarın için her şey.

Tükenene kadar soluğu
söyleyip durdu biri bütün yaz.
Ağzını bile açmadı öteki
ve ambarını doldurdu.

YOL BOYUNCA

Kentin dışına çıktık. Bir tanıdığa
konuk gitmek için. Yavaş yavaş
elini eteğini çekmekte olan
yaz denizine son bir kez daha
girmek için bir başka kıyıdan.

Yol boyunca ne çok anı
yüzünü gösterip çekti
asılı çamaşırların ve evlerin arasından.
Ne çok yaşamışız dedik
yüreklerin birbirine değdiği günleri
güneşli bir kaynak başında,
ne çok katmışız sesimizi
geleceğin davul-zurnalı sevincine coşkuyla.

Ne çok uzağız şimdi
hıçkırıklı bir sarsıntıyla bakarken
trenin penceresinden.

AĞUSTOSTA, BALKONDA

Ağustosta ay eksiksiz doğarken
karanlığa boğulmazdı böyle
balkonunda oturan adam,
gözyaşı tadında olmazdı
dudaklarına götürdüğü rakı.

Ağustosta ay eksiksiz doğarken
böyle yazılmazdı bu şiir.

TAŞ KESİNCE

Kızılırmak'ı düşünüyorum.
Görmüştüm bir kez çocukluğumda
altından geçiyordu selsiz köpüksüz
Sinan'dan kalma bir kemerli köprünün.

Kızılırmak'ı düşünüyorum.
Görmüştüm bir kez Sivas yolunda
ne dağları ufalayan hıncı belliydi
ne kayaları sürükleyen hızı.

Kızılırmak'ı düşünüyorum
eli elime değince akşamın
karartınca kaygılar gözlerimi
taş kesince sığındığım kapılar.

LEYLEKLER GİDERKEN

Toplanıyorlar diye haykırdı pazarcı
parmağıyla gökyüzünü göstererek.
Dönüp duruyorlardı başımızın üstünde
göç hazırlığındaki leylekler.

Birden bir ateş bastı yanaklarımıza
bir yaz daha noktalanıyordu işte.
Duyduk gidenin hüznüyle
gelecek olanın muştusunu.

YAŞAM SÜRÜYOR

Şimdi iyiden iyiye serin
balkonda gece saatleri,
soluksuz kalırdık otururken
daha on-onbeş gün önce.

Renkli ışıklarıyla eğleniyoruz
karşımızdaki lunaparkın,
kulaklarımız bir radyodan yayılan
küçük gece müziğinde.

Daha on-onbeş gün önce
neyle çarpıştıysak sanki
boyun eğmekteyiz şimdi onun
yaşam sürüyor sözüne.

O AKŞAM NOSZTALGIA KAHVESİNDE

Szentendre'de bir akşamüstü
oturduk Nosztalgia kahvesinde
Peter, Edit ve Bn. Beney'le.
Yazdan kalma güneş lekeleri
oynaşırken masanın üzerinde
elimizde sanki nektar kadehi
söyleştik dizeler arayarak
yeni başlayan bir dostluk şiirine.

Aynı kentte yaşadıkları halde
konuştukları halde aynı dili
üçü bir araya gelmiş değildi
ben Budapeşte'ye gitmeden önce.
Bir söyleşinin ilk cümlesinde
sözcükleri birbirine kaynaştıran
bir bağlaç olarak duydum kendimi
o akşam Nosztalgia kahvesinde.

ARARKEN

Uçsuz bucaksız bir gömütlükteyim
gömütünü arıyorum Attila Jozsef'in,
yakıcı bir soluk geziniyor alnımda
– yıllar var ki unutmuş değilim –
ilk okuduğumda şiirlerini
yüz yüze gelmiştim çağdaş bir yazgıyla,
yaralı bir kıvılcım gibiydi
dağlıyordu okuyanın etini.

Uçsuz bucaksız bir gömütlükteyim
gömütünü arıyorum Attila Jozsef'in,
kime sorsam başka bir yeri gösteriyor
– karanfili eksik edilmemiş başucundan –
başka bir Attila Jozsef'i var
demek ki önüme çıkan herkesin,
aynı adla anılıyor demek ki her yürekte
bıraktığı titreşim çağdaş bir kederin.

ANONYMUS

Oturan bir adam
açıkhava müzesinde
taştan bir adam
suskun ve harmaniyeli,
eğilip bakmak isterseniz yüzüne
sisli bir uzaklık
kıvrımları arasında başlığının
geri çekilmiş bir körfez gibi.

Kalan bir P harfi imza yerine
bir özveri ışığı yüzyıllar öncesinden,
düşürdüğü aydınlık
tarihin derinliklerine
buluşuyor bir yontuda bir başka aydınlıkla,
duyuyoruz boşa olmayacak
ne bugün ne yarın
akıttığı ter ve kan bunca adsız insanın.

KULAĞIMDAKİ SES

Gideceğin yedi tepeli kente
hazırlan *diyor kulağımdaki ses*
sekizinci tepeyi eklemeye
dönünce Budapeşte'den.

Sislenirse belleğin bir gün
Tuna görünsün
Balıkçılar Kalesi'den bakar gibi,
duyursun sessizliğini sivri kuleler
bir ovaya yayılan gökyüzünün,
ışıldasın üstüne güneş vurdukça
iki kıyıyı değil yalnız
iki insanı iki anıyı iki düşü
birbirine bağlayan yedi köprü,
görünmeyen gelgitiyle Kahramanlar Alanı
toplamayı sürdürsün koskoca yüreğinde
bulvarlar ve ırmaklar aşarak
buluşan insanları,
ve elini eteğini çekince yaz
hışırdasın kuru yapraklar kadar
o şaşırtıcı Akdeniz soluğu da
Szentendre sokaklarında karşına çıkan.

Geldiğin yedi köprülü kentte
hazırlan *diyor kulağımdaki ses*
bırakmaya sekizinci köprüyü
ayrılırken Budapeşte'den.

ELİNİ SAZA DEĞDİRSEN
BUNCA AY SONRA

PARKIN AĞAÇLARI

Parkın ağaçları budandıkça
sevinirdim eskiden,
dere ağzı yine görünecek de
yine görünecek de girip çıkan tekneler
genişleyecek diye
karşıdaki görünüm
çayımı yudumlarken pencere önünde.

Hız veriyor şimdi yüreğime
daha gür yapraklanacağını düşünmek
budanan ağaçların önümüzdeki yıl.

DENİZİN GETİRDİKLERİ

İlk lodoslarla birlikte yine
kıyılara indi lodosçular
umutları denizin getirdiklerinde

Denizin getirdikleri bu kış
eski püskü artıklar değil yalnız
coşkun yürüyüşlerin uğultusu da var

KUMSALDA

Kumsalda yürüyenlerin izlerini
dalgalar siliyor arkalarından

Birbirine seslenen iki kişinin
ne dediğini alıp gidiyor rüzgâr

Yine de yürüyorlar kumsalda
ayakları yeni izler açarak

Sesleniyor yine de birbirine
yeni sözler bularak iki kişi

YAZDAN KALMA

İşte yazdan kalma bir gün daha
gözlerimizin içine bakıyor işbirlikçi Ekim güneşi
konup kalkıyor damlara güvercinlerle birlikte
önlerinden koşuyor parklarda çocukların

İşte yazdan kalma bir gün daha
örtemiyor kışın soğuğunu, zulmünü, baskısını
ne kadar gizlemeye kalkışırsa kalkışsın

ANA OĞUL

Oğul bakıyor
yürümeyi göze alamayan yaşlı anaya
adım atsın diye koluna giriyor
ve düşünüyor yıllar öncesini o anda:
"Onun gibiydim bir zamanlar
ayaklarım güvensiz, titrek..
Beklerdim uzatsın da kollarını
esirgesin beni yürümeye başlarken.."

Aynı ürpertili bekleyiş, aynı sevecen dayanışma
yön değiştiriyor şimdi ikisi arasında.

KISINTI

İçimde koca bir günün tortusu
geldim eve yüreğimin pasıyla
geldim bunca yorgunluğun ardından
diz dize oturup da sofra başına
sesini duya duya dirilmeye
gözlerine baka baka arınmaya

Elini çabuk tut sevgilim
ışıklar nerdeyse kesilir

BİR ALEV GİBİ

Bir alev gibi ozanın karısı.
Nereye yürüse onunla karşılaşıyor,
onun tuttuğu aynada görüyor ozan
ilerde şiire dönüşecek ilk ipuçlarını.

Bir alev gibi ozanın karısı.
Kaşlarının birbirine değecek kadar
yakın olması ve değmeden kalması,
omuzlara doğru akacak olması
ve durması saçlarının ensede öylece
duyumsatıyor ozana durmadan
baktığı zamanki başdönmesini
bir uçurumun kıyısından.

Sürekli açık kitabından gözlerinin
okuduğu satırlarla eğitti yüreğini,
sürekli dönüştüren ellerinden öğrendi
ne vakit bir işe sarıldıysa
sonuç alana kadar direnmeyi.

Bir armağan. Güneşli günlerin
solduramadığı bir alev, söndüremediği
en başa çıkılmaz fırtınanın bile.

Küçük bir alev. Duyarlı ve titreşimli.

BİR ARKADAŞA
GEÇMİŞ OLSUN
YERİNE

Sanki aynı sınavdan geçiyoruz
sana acı veriyor bize üzüntü
Bir şeyler var sanki hepimizden
senin kemirilen vücudunda
Duyurmak isteyip de duyuramadım
bunca aydır bir telgrafla

Şimdi açıklıyorum işte

"NOSTALJİ"

Şaşarak okuyorum kimi arkadaşların
rastladıkça yazılarına.
Belki onların değildir diyorum
yanlışlıkla girmiştir altındaki imza.
Bekliyorum düzeltilmesini
ertesi sayı birkaç satırla.
Bekliyorum ama boşuna.

Ola ki benim nostaljimdir bu da.

BUNCA AY SONRA

Elini saza değdirsen
bunca ay sonra
Pir Sultan mı söylersin yine ustam?

Taş yağar da başımıza yağmur yerine
ille dostun gülü mü yaralar bizi?

Düşen bu mu olur yine
bağbozumu sofrasında payımıza?

YARIDA KALAN

Araya hiçbir şey girmemiş gibi
sürüp gider mi yeniden
yarıda kalan söyleşi
birbirine bağlanır mı sözcükler
anımsar mısın ne dediğimi
hışmı geçince karagünlerin

ZORUNLU YOLCULUK

Bir yolculuktayız koskoca bir gemide
zorla kesilmiş ayaklarımız karadan
anılar var elimizde yalnız
anılar ve ilerde kullanabilirsek
derimizin altına işlemiş bir sürü deney

Bunca ay geçti, sona ermedi yolculuk
açık seçik değil ama
arasıra görür gibi oluyoruz
ineceğimiz kıyıları
uzak bir deniz fenerinin ışığında

YÜZÜMÜZ OLACAK MI

Sana geldik işte
diyeceğiz günün birinde
çalacağız kapını
bütün bu acılardan sonra
ey yarını mayalayan üretken suskunluk!

Ama yüzümüz olacak mı bakalım.

BAKIŞTAN BAKIŞA

Vapurdayım. Yılın son günü.

Gecikmiş bir kışa haberci
ilk kuzey rüzgârı denizin üzerinde.
Giriyor bir uçtan, elinde orak,
– buğday tarlasına girer gibi –
çıkıp gidiyor ardında bırakarak
suskun yolcuların ne düşündüğünü.

Titreşiyoruz. Eli kulağında ilk karın.
Ve konup kalkıyor
bakıştan bakışa bir soru.
Yalnız karın mı?

SINIRLAMIYOR BENİ SEVDA

Birinci basım: 1985, Can Yayınları
İkinci basım: 1987, Cem Yayınevi
Üçüncü basım: 1990, Yordam Yayıncılık
Dördüncü basım: 1998, Yordam Kitapları
Beşinci basım: 2000, Yordam Kitapları
●
Dokuzuncu
bin

Aktı yüreğimde bir başka yüreğin kanı
Paul Eluard

Sınırlamıyor beni sevda
yalnız senin görüntünle.
Ne sendeki güzelliğe bağımlı
ne benim duygularıma tutsak
birlikte omuzladığımız dünya.

Zincirleri yok kafamızda
yalnız birbirimizi düşünmenin.
Birlikte ürettiğimiz sevinç
çürüyüp giderdi çoktan
paylaşmasaydık başkalarıyla.

GÜNDEĞİŞİMİ

VARNA'DA BİR ODADA..

Varna'da bir odada, Haziran gecesi,
gökyüzünden damlayan mürekkep
yayıldı kıyıya doğru deniz boyunca,
durdu başını kaldırıp bir an
şemsiyelerle oynaşan rüzgâr

Varna'da bir odada, Haziran gecesi,
ay dolaşmaya çıktı çoktan
dalların hışırtısını aralayarak,
sızan koku iğde ağaçlarından
sarmaşık gibi tırmanırken balkonuma

diye başladığım şiir, bir anda,
ses değiştirdi seninle karşılaşınca.
Gözlerini gördüm çünkü senin,
bekleyen ırmaklar gibi atılmaya hazır
bunca yıllık bir engelin ardında.

Çünkü duydum dudaklarımda soluğunu
yeni bir dili konuşmaya hazır
ve dokundum çünkü senin ellerine
yakmaya hazır bütün gemilerini
bir daha dönmemek üzere.

BULAMAYACAK BENİ..

Bulamayacak beni arayanlar
bunca yıllık adresimde,
alıştıkları telefon numaralarından
sesime ulaşamayacak hiçbiri.
Bulamayacaklar beni sevgilim
senin sınırlar ve engeller aşan
yüreğinin çarpmadığı yerde,
gün ışığıyla yıkanan
sesinin çınlamadığı yerde.

YILLARDIR..

Yıllardır girip çıktığım sokak
belki de bakmayacak yüzüme,
bir daha anmayacak adımı
taşıdığım gökyüzü başımın üzerinde,
oturduğum sofra, sığındığım yatak
üstesinden gelemediğim kaygılar
hepsine hepsine hoşçakal
hoşçakal demeli bu gündeğişiminde.

Ve hoşgeldin demeli sevgilim
senin yüzün, ellerin ve sesinle
kanımda ışıldayan her şeye.

AYAK BASMADAN DAHA..

Ayak basmadan daha seni yaratan topraklara
biliyorum en küçük bir ayrıntıda bile bulacağımı
şimdi her seslenişte yüreğimi kamaştıran adını,
birer birer devşireceğim izlerin çıktıkça karşıma

Biliyorum bulacağım geçtikçe Avon ırmağı kıyısından
dalgın ayak seslerini, dolaşırken günbatımına yakın,
ve son ışıklarla parlayıp sönen saçlarının
bıraktığı sarışınlık yeniden yansıyacak sularda bir an

Bir cam yansıtacak biliyorum gözlerinin maviliğini
dağılınca külrengi bulutlar gökyüzünden
durup baktığım bir cam, anarak bir şarkının ilk sözlerini

Sesin inecek cıvıltılı bir öğrenci otobüsünden
ilk kez okşasam da bir ağaç kabuğuna çizdiğini
ürperecek o duygularla ellerim, yıllardır tanıyorum dedirten

YÜZÜNÜ UZATINCA SEN..

Yüzünü uzatınca sen, kalabalık bir duvar resmi
birden aydınlanıyor en koyu gölgelerine kadar
bir kıpırtı: işte söylemeye hazır dudaklar
anlamlı bir bakış: yeniden dolduruyor işte gözleri

Yüzünü uzatınca yüzüme, kınından sıyrılıyor boynun
bir gökköprüsü iki ülke, iki ev, iki kent arasında
solgunlaşırken bıraktığın anılar bir yanında
bir yanında yeni tatlar, yeni sevinçler kucaklıyorsun

Depreşiyor benimse yüreğimde bir yel uğultusu
bir savaş patladı sanki, ilerleyen bir yangın
çekiyorlar sanki beni de alevlerine doğru

Bir yel, birikmiş göğsünde çileli bir halkın,
işte esmeye hazır yeniden, öfke ve sabır dolu,
serinliğini uzatınca alnıma nasırlı parmaklarının

YÜZGÖRÜMLÜĞÜ..

Yüzgörümlüğü ne verebilirim sana
o nerden geldiği bilinmez
küçük esintiden başka –
bir yokuştan tırmanırken yukarı
soluk almak için durduğumda
bir perçem gibi oyalayıp alnımı
hazırlar beni yeni yokuşlara.

Yüzgörümlüğü ne verebilirim sana
altından geçtiğim çamaşırların
o hışırtılı serinliğinden başka –
bir gök savrulur her kaldırışta başımı
açılıp kapanan bayraklar arasında
süzülür damarlarıma çoğul bir ürperti
şimdi telörgülerle çevrilmiş günlerden.

Yüzgörümlüğü ne verebilirim sana
zaman zaman yüreğimi yoklayan
o sorumlu ve telâşlı kaygıdan başka –
ölüme giderken gencecik biri
hüzünlü, ama sarsılmayan direnciyle
bana bir mektup bırakmış da
yerine ulaştırmak için yaşıyorum sanki.

Yüzgörümlüğü ne verebilirim sana
o güneş vurdukça pırıl pırıl
ağız kamaştıran sözcüklerden başka –
nasıl açığa çıkar bir gizli tarih
hiç yaşanmamış bir duygunun
adı nasıl konur onlar olmasa
onlar tanıklığın çiçektozları.

ISLAK VE IŞILTILI

İki basamakla inilen hep o arka bahçe, *diyordu*.
Hep o saat: Eli kulağındadır artık akşamın.
Basamaklardan birinde ben, birinde gölgem. Biçilmiş
çimlere ve budanmış güllere karşı.

Süzgeçli kova, çim makası, takunyalar, hortum ve
musluk, duruyoruz hep birlikte – kimimiz yan devrilmiş,
kimimiz savrulup kalmış orasına burasına ıssızlığın.
Bekliyoruz ıslak ve ışıltılı, biri gelsin de alsın bizi
hoyrat ellerine, doğrultsun ve kullansın.

Gözlerimi kapayınca şimdi, yan yana uzandığımız şu an
sevgilim, hep o bahçe gözkapaklarımın içinde, hep o
saat: Yine devrik ve savruk hepsi, duruyorlar bekleyerek
yine ıslak ve ışıltılı
bir tek eksiğiyle bütün nesneler.

EN VERİMLİ NEYSE..

En verimli neyse onu, en güzel neyse, en
temiz kalmış bunca küfe, bunca iğrenç çalkantıya karşın,
en duru, en kararmayacak neyse,
en yıkılmayacak neyse onu
alıyorum elime silmek için gözlerinin derinliğinden
bir an, bir küçücük an, koyu kıpırtısıyla görünüp yiten
sevgisiz günlerden kalma o tortuyu.

DUYARDIM FERHAT'IN..

Duyardım Ferhat'ın kazmasını
bir dizenin ardına takılıp
uykusuz kaldığım geceler,
kızarmaya başladığında tanyeri
duyardım uzaktan uzağa
susuzluktan kırılan bir kentin
yarı ölgün yarı umutlu inlediğini

Şimdi duyuyorum damarlarımda
suya kavuşan kentle kazmayı vuran elin
birbirine karışan sevinçlerini

GERİDE BIRAKTIĞIMIZ..

Geride bıraktığımız günler
şimdi anılardan bir gökkuşağı –
açılıyor senin sarışın hüznünle
benim esmer özlemim arasında
her yağmur sonrası.

TANIMLAR

BÜTÜN TANIMLAR..

Bütün tanımlar içerir seni
dışta kalırsın bütün tanımlardan

sendelesem destek olan
omzumun yanındaki omuz

kızgın bir demirle
dağlasalar derimi

kilit vursalar üstüme
küflü bir karanlıkta

boğulsam susuz, havasız
beni yaşatacak ikiz soluk

YAN YANA İKİ ÜLKE..

Yan yana iki ülke gibiyiz seninle,
ayın önünden geçen bulut
önce seni karanlıkta bırakır sonra beni
senden bana eser, yerine göre,
yerine göre benden sana
şakaklarımızı serinleten rüzgâr.

İki kıyı gibiyiz karşılıklı,
hem ayırır bizi hem bağlar birbirimize
aramızda akan ırmak.
İki tarih sayfası gibiyiz art arda
birinde başlayan cümlenin sonu
ötekinde düğümlenir ancak.

Geldiği vakit hasat günleri
iki ayrı ağızda aynı anda
beliren bir gülümseme gibiyiz seninle
ve iki ter damlası gibiyiz alnında
elbirliğiyle üretilip
kardeşçe bölüşülen bir dünyanın.

BİR DÜŞÜN..

Bir düşün sevgilim
nasıl yoksul düşerdik kimbilir
ekip biçen biz değiliz diye
sevincine katılmasaydık
ürün kaldıranların.
Gök ne kadar daralırdı, bir düşün,
sevdadan söz açmayan türküleri
kaçınsaydık söylemekten.

GİRSE DE ARAMIZA..

Girse de aramıza gölgesi
zaman zaman bir dikenli telin
yanıt değil mi yan yana gelmemiz
kendi kabuğunda yaşayanlara?

Avuçlarıma bıraktığı sıcaklık
yanıt değil mi ellerinin,
kalın duvarlı loş bankalarda
çınlayan ürpertiye yanıt değil mi?

Yanıt değil mi güldüğün vakit
açılan alfabe sayfası yanaklarında,
kan pıhtılarıyla çizilmiş
suratlarına yanıt değil mi pinochet'lerin?

Yanıt değil mi el değiştirdikçe
şımaran ışıltısına zenginliklerin,
yanıt değil mi baktıkça gözlerine
titreştiğini gördüğüm gün ışığı?

DÜNYANIN RENGİ..

Dünyanın rengi
değişiyor güneye indikçe –
bahçelerde ve yol boylarında zakkumlar.
Ne zaman eğilecek olsak
dünyanın yüzüne,
bir ışık gibi parlıyor
düşürdüğümüz gölge
zakkumların yapraklarında.

Kararmayacak, sevgilim,
ve soğumayacak hiçbir şey!
Köpükleniveren bu duygu
ayrılmıyor ardımızdan
dolaştığımız kıyılar boyunca –
bir üçüncü kişi sanki
izleri ayak izlerimize karışan.

ELİN ELİMDE..

Elin elimde olacak sevgilim

İlkyaz güneşinde, tomurcukları
çatlatan o incecik sızıyla
yüreklerimiz sarsıldığı zaman da

Gökyüzünü çınlatarak
ilerleyen bir yürüyüş şarkısına
göğüs dolusu katıldığımız zaman da

ÖVGÜLER

I

Ateş yakmak
ve dibine uzanıp
düşler kurarak
yıldızlı bir göğe
bakmak için aradığım

Günbatımından sonraki
suskun bekleyişin gölkıyısı

II

Tanrısal bir elin
avuçlarına kondurduğu
kutsal işaretler değil
Rilke'nin yazdığı gibi –
harç taşırken oluşmuş nasırlar
evini kurmak için

III

Yüzyıllar yüzyıllar sonra
gökyüzünde ilk kez
gördüğü lekesiz maviyle
bakıyorsun
özgürlüğe kavuşan
bir sömürge çocuğunun

IV

İki karaca yavrusu
döndürüp başlarını geriye
titreşerek bakıyorlar
tırmanırken
göğsünün bayırından yukarı

ya da

Eğrilip doğruluyorlar
iki ak güvercin
içtikçe
süzülen damlaları
boynunun ırmağından

V

Kızgın bir güneş altında
bunalan mermere serinlik
ve yağmur habercisi
yıllardır bekleyen toprağa

Günlerimin kirpiğinde
ışıyan damla

VI

Eğiliyorum yüzüne
yaz güneşiyle pırıl pırıl
bir orak elimde

Kaşlarında yıllardır
kanat değiştiren rüzgârı
ve kirpiklerinde oynaşan
buğday ışıltısını biçmeye

VII

Derinliğinde bakışlarının
her an sıçramaya hazır
bir kıvılcım
ve solmaz bir sıcaklık
yanaklarında

Tutuşturduğu kutsal öfkeden
haksızlıkların

VIII

louise pankhurst ve feyyaz kayacan'a

İki yanımızda iki tanık

Biliyorlar
yan yanaysak şimdi
nice fırtınaların
nice şimşekli gecelerin içinden
geçip de geldiğimizi

Biliyorlar
nice inançsızların
ürettiği kuşkularla örülmüş
bir dikenli teldi
kuşatan çevremizi

Biliyorlar çorak ve ıssız toprakta
açılan gelincikler gibi
ayakta kalmak
ve rengini bu dünyaya katmak için
direndiğimizi

İki yanımızda iki tanık

Biliyorlar
iki imzaya değil
iki ağızlı bir gülümseyişin
kararmak bilmez ışıltısına
tanıklık ettiklerini

IX

phil, filiz, daniel ve ragıp'a

Ne davul-zurna, ne halay
günümüze getiren bu dört konuğu

Belki bir ayrıntı: *Çoğalttığımız*
sevinç içeri girmek istemiyordu
akşam olunca, koşuyordu bütün kapıları
ve sokakları açarak sınırsızlığına
kırların, yeni bir ülke yaparak
geçtiği her yeri, adı ilk kez konulmak
ve rengi işlenmek üzere haritalara.

Belki bir tanım: *Bağlamak için*
değildi verdiğimiz söz, çözmek
içindi kalan zincirlerini yüreğimizin.

Belki de *biz nereye yürürsek*
adımlarımızı kuşatan bir ayla gibi
bizimle yürüyen gündeğişimi.

X

Parmaklarımın ucundan
esiyor yanaklarına doğru
duvağını aralayan rüzgâr

Çıkıyor harfleri aydınlığa
okunur oluyor gizli tarihten
yıllarca direnmiş bir sayfa daha

Işıdığını görüyorum alnında
dönmeyi bekleyen güneşin
yaralı bir yeraltı ırmağında

Anlıyorum bir dünyayım ben şimdi
yaratmışsın yoğurarak düşlerinle
emeğinle ödemişsin bedelini

XI

Uyuyorsun omuz başımda,
sabahın ilk ışıkları
soluk soluğa.
Kucaklamaya koşar gibi dünyayı
bağrına basıp okşar gibi
kıpır kıpır el ve ayak parmakların,
kirpik uçların titreşiyor
bir sevincin pırıltısıyla kamaşarak,
ve seyirip duruyor ağzın
sevgi dolu sözcükler
geçerken dudaklarının arasından.

Odamızın camından
ilk ışıklarıyla sabahın
içeri bakıyor dünya,
gözleri benim gözlerim,
dile gelecek birazdan
benim sözlerimle yüreği,
derisinde getirdiği ürperti
benden sana armağan.

XII

Gözyaşları
geçmişten bugüne
taşıdığın yıldız kervanı

Bir sabah
kahvaltı sofrasında
yanaklarından süzülen –

Zehirlenip
öldükleri
için

Öldükleri için
kurşunları yutup da
göllerdeki kuğular

Oltalarından
kopan kurşunları
dikkatsiz balıkçıların

Ve

Bir başka sabah
ıslatan kirpiklerini –
derlenmiş bir kitap için
çocukların
şiirlerinden

Yapıştırdığı için
hoyrat bir el
bu kitapta
bir şiirin üstüne
bir başka sayfa

Bir şiirin değil
bir çocuğun
boğulduğunu görmeden
o sayfanın
altında

AYRINTILAR

ŞU ALEV VAR YA..

Şu alev var ya, yüreğini ısıtan,
nerde olursak olalım yüz yüzeyiz –
kapımızı dövse de sert rüzgârlar
uçurumlar beklese de yolumuzu
yüz yüzeyiz hep onun aydınlığında.

Şu alev var ya, soluğu gibi ilkyazın,
gezinir damarlarında hep, ürpertir belli belirsiz
akşam alacasına bürünürken ortalık,
uzaktaysak birbirimizden kıpırdar hep
adımı andığı vakit dudakların.

Koru onu sevgilim – havasız işyerlerinden,
içiboş sözlerden koru, birbirini andıran günlerden,
bir sarışın anı ya da vakitsiz bir ölüm haberi
kapını çalar da açmazsan bir kez bile
yayılır lekesi aldırmazlığın – koru onu.

TANIYORUZ BU TER DAMLALARINI..

Tanıyoruz bu ter damlalarını –
inip çıkarken güneş altında
parlıyordu yapıcıların çıplak omuzlarında,
fışkırıyordu kapalı boyunlarından
ağ çekerken balıkçıların.

Tanıyoruz bu ter damlalarını –
yalımları yansıtırken
fırın kapağı önünde esmer bir yüz,
üflerken soluğunu bir cam kabarcığına
olanca soluğunu çekip ciğerlerinden
üflerken dolu dolu bir ağız.

Tanıyoruz birbirine karışan
bu ter damlalarını derimizin üzerinde –
tırmanıp da bir doruğa sarsıla sarsıla
yıldızlar devşirdiğimiz zaman
ve uzandığımız zaman dinlenmek için
birbirimizin yanına.

O ANDAKİ COŞKUYLA..

O andaki coşkuyla sevgilim,
birbirine dolandığı andaki parmaklarımızın,
soluklarımızın birbirine karıştığı andaki,
buğu gibi titreşerek bir yanardağ ağzında

O andaki coşkuyla sevgilim, o andaki,
gözlerimizi kapattığımız - gergin bir telden,
bir uçurumun dibinden yükselen uğultu
içimizde biriksin diye gözlerimizi kapattığımız

O andaki, gözkapaklarının ardında
mavi yıldızların patladığı andaki coşkuyla,
bir sırttan aşağı süzüldüğü andaki
ateşten bir ırmağın, fışkırmak üzere

O andaki coşkuyla sevgilim,
ilk kez görüyormuş gibi birbirimize baktığımız,
adlarımızı söylediğimiz, o terli ve sımsıcak
andaki coşkuyla kuşatmalıyız her şeyi, her şeyi

bir yangının ilk habercileri olarak.

YOKLUĞUNDA SÖYLENMİŞTİR

I

Görünmez olduktan sonra
bulutlar arasında uçağın
her şeyi yitirdim de sanki
elimde bir kalem kaldı yalnız –
o ilk insanlar gibiyim
gerçekleşsin diye gördüğü düşler
mağara duvarlarına çizen.

II

Arkama dönüyorum: Güneş.
Tutunarak kentin omuzlarına
yukarı çekiyor sessizce kendini
bir kuyudan çıkar gibi:
Kıpkırmızı ve soluk soluğa.

Güneş değil de sanki yüzüm –
mavi bir serinlik dolaşıyor yanaklarımı
ardında kalınca uçup giden bir düşün
soluk soluğa ve kıpkırmızı.

III

Az önce birlikte geçmiştik,
şimdi dönüyorum tek başıma
yeni uyanan yollardan.
Yağmur kaçkını kuşlar
nasıl sıralanırsa çatı altlarına
birkaç gözyaşı damlası da öyle
titreşiyor kirpiklerimin ucunda.

IV

Gökyüzü açılıyor ağır ağır –
bir parlaklık geçince maviliğin içinden
gözlerini görüyorum, yeni uyanmış,
omuz başımda gülümserken.

Sonra birden bir karartı –
yer değiştirmesi mi bir bulutun
yumulan gözkapakları mı, belli değil,
yeniden duymak için uykunun ılıklığını.

V

Üst geçitlerden birinde
telâşlı adımların rüzgârı –
duyuyorum çıtırtılarla dokunarak
karıştırıyor az önce tuttuğun
buğulu çay bardağını.

Ve üşüyen dudaklarıma
değdirip çekiyor soluğundan
kalan ürpertili sıcaklığı
ayrılırken çıkış kapısında
az önce kucakladığım zaman.

VI

İşe gidenlerin kalabalığı
bir boşluk bırakıyor her durakta
uğrayan otobüslerin ardından.

Gözümü alıyor kısacık bir an
saçlarının ışıltısı boşlukta
ve savrulan eteğinin kıvrımı.

Yankılanıyor kulaklarımda
az önce konuştuğumuz
birkaç sözcükle titreşen hava.

VII

Her adımda
biraz daha
dolanarak
kıvrımına
bir saç telinin
süzülüyorum
serpiştirdiğin
izlere basa basa
sokaklardan
aşağıya

Bıraktığın koku
karşılarken
evimizin
kapısında
dalıyorum içeri
ve bir koşuda
varıyorum
yatak odasına
susturmak için
çalmaya hazırlanan saati

Çınlayıp da
uyandırmasın
gördüğüm
bu düşten seni
bugüne dek nasılsa
yine öyle
uyanmalısın
benim
yokluğundan geçip gelen
bilenmiş sesimle

SEVGİLİM SÜRÇERSEM..

Sevgilim sürçersem bir gün
tökezlersem yargıla beni,
öldürülen oğulların acısıyla
sokaklarda omuz omuza yürüdüğün
analar adına yargıla,
boğulanlara maden ocaklarında
götüremediğin hava adına,
ağızlarına değdiremediğin
su adına süt adına
yaralılarla öksüzlerin

Bir gün gelir de hani
çıkarırım gülüşümün gerisinden
diye üzerine titrediğin
o yıldızlı o pırıl pırıl
gözyaşı damlası var ya
işte onun adına sevgilim

Daha hiç el değmemiş
bir toprağı bir göğü bir sevinci
katarız biz de bu dünyaya
diye canınla beslediğin
o yemişler yemişi o güzelin güzeli
umut menevişi var ya
işte onun adına yargıla beni

BİZ ANCAK..

Biz ancak o vakit
sokaklarda dal bedenli
sevda çağında kızlar
yürüyorsa duraksamadan
dişleri birbirine kenetli
yürüyorsa üstüne üstüne
faşist saldırganlığın
ve grevci işçilerle kol kola
en önündeyse halayın
biz ancak o vakit

Ve daha yirmi yaşında
öğrendiyse alnıyla gülümsemeyi
ve daha yirmi yaşında
yirmi yüzyıl yaşamış gibi özverili
duvağını sarıyorsa yarasına
ve her şeye fiyat biçen dünya
satın alamıyorsa körpeliğini
biz ancak o vakit
söyleyebiliriz sevdamızın
yeni kovanlar için oğul verdiğini

İNSAN YÜZÜNÜN TARİHİNDEN BİR CÜMLE

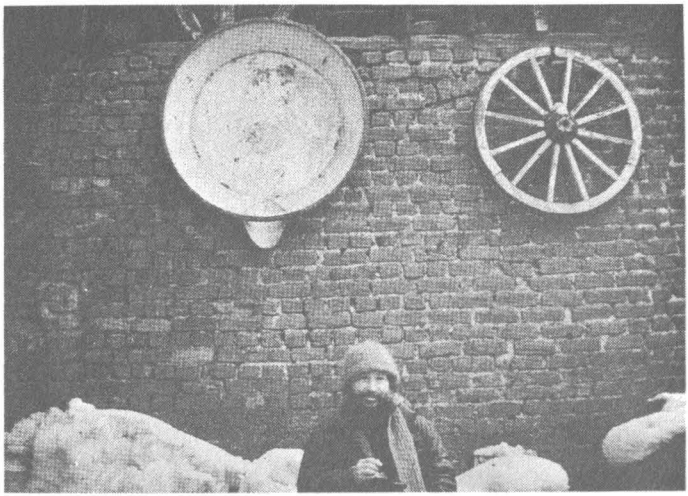
Yunus Nadi Şiir Ödülü

fotograflar İSA ÇELİK

Birinci basım: 1990, Yordam Yayıncılık
İkinci basım: 2000, Yordam Kitapları

●

D ö r d ü n c ü
bin

Fotograf: Nazan ALKAN

İSA ÇELİK'E ÖVGÜ

Tarihte adaşı
vurulunca yüzünün bir yanına
çevirirmiş öteki yanını.
Kendisine değil bugün
başkasına bile vurulsa
bağışlamıyor İsa Çelik
yürüyor üstüne vuranın
eline ne geçerse onunla
kalem, fırça, fotoğraf makinası.

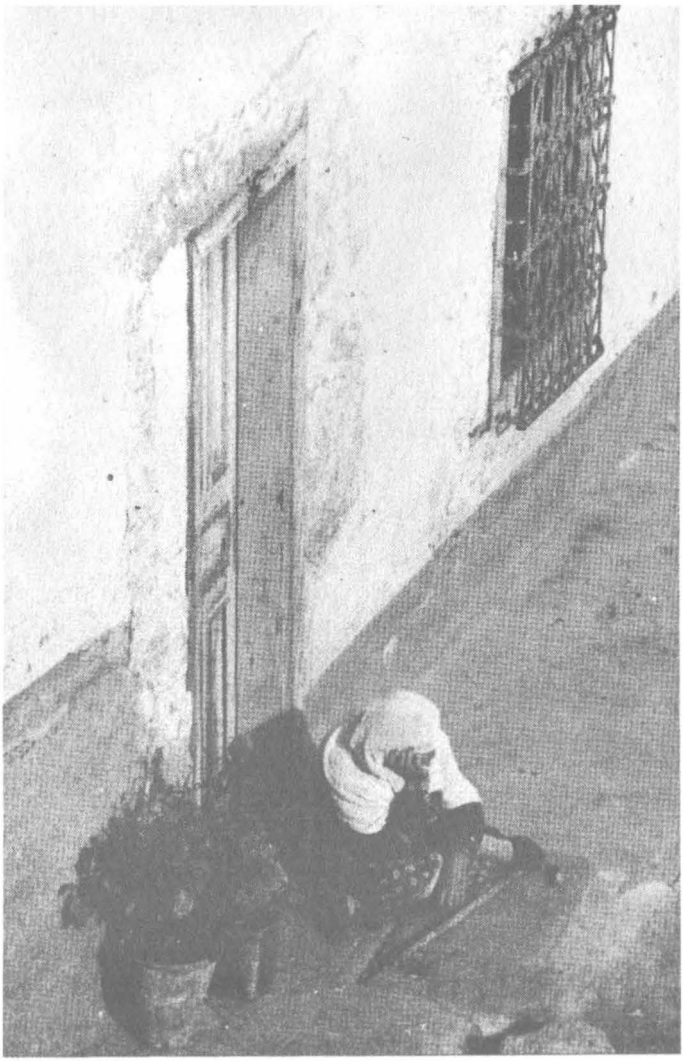

NEYLE BAŞLAR İNSAN YÜZÜ

Meraklıysan insan yüzünün tarihine
önce şunu sor ey yolcu:

Neyle başlar insan yüzü,
uçları güneş alevinde savrulan
saçıyla mı bir çocuğun,
sarkık avurtlarıyla mı,
kıvrılmaya hazır dudaklarıyla mı,
gücenik bakışıyla mı yoksa?

Bir de şunu sor:
Gücendiren ne insan yüzünü?

KARŞILAŞINCA SUSKUN BİR YÜZLE

Bütün karlar yağıp geçmiştir
(öyle dersin)
bütün ağaçlar dökmüştür çiçeklerini
konuşacak bir şey kalmamıştır
(öyle dersin)
karşılaşınca suskun bir yüzle
suskun, kocamış bir yüzle

Oysa kulak verirsen öyle değildir:

"Ben sussam, ardımdaki oymalı tahta kapı
ben sussam, yanıma çömelmiş saksılar
alsam çenemi elime, bağdaş kursam
önümdeki sokak, omzumdaki örtü konuşur

Yakınmasa yüzüm ak bürüneğin ortasında
ağzım ip gibi kalsa, kırıştırmasam alnımı
gece yumuşacık ışısa gözbebeklerimden
susmaz tortusu yılların, deri yine konuşur"

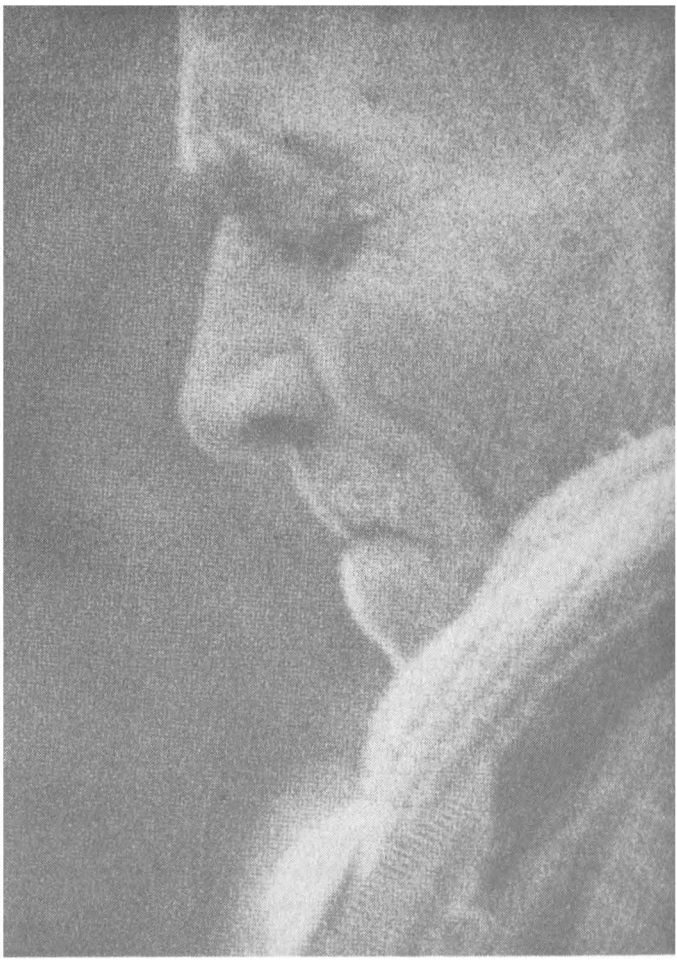
BAKTIĞI GİBİ

– Karıncalanmış bir yüz.
Kulak verecek miyiz yine?
Bir adam. Eğmiş bakışını.
Kulak verecek miyiz yine?
Ağzını bıçak açmıyor.
Kulak verecek miyiz yine?

Yıllarca kınında kalmış
paslı bir çelik ne söyler?

– Baktığı gibi bakabilirsen
işleyen ellerine adamın
baktığı gibi bakabilirsen
kanırtan silkeleyen doğurtan ellerine
yıllarca aldıktan sonra
aslanın ağzından ekmeği
şimdi boş kalan ellerine
bakabilirsen baktığı gibi

ağzını bıçak açmasın isterse
söylemiştir söyleyeceğini.

ÜÇ HECE

Üç hece görürsün yan yana
biri bir yağız gelinin yüzü
ağzını sakınmıştır gün ışığından
alnını sakınmıştır yanaklarını
bir tek gözleri aydınlıkta

İki ev görürsün üç hecede
gölgelenerek bakar gelinin gözleri
giden başlık parasıdır baba ocağına
gelen sıkıntıdır, kaygıdır, düşüncedir
ne gittiği evi güldürür, ne geldiği evi

Süt sağar, tarla çapalar, kök yolar
çift sürer, odun indirir ormandan
ayrık otları gibidir ellerinin arasında
bir evden eksiltemediği yoksulluk
ötekinde yine çıkar karşısına

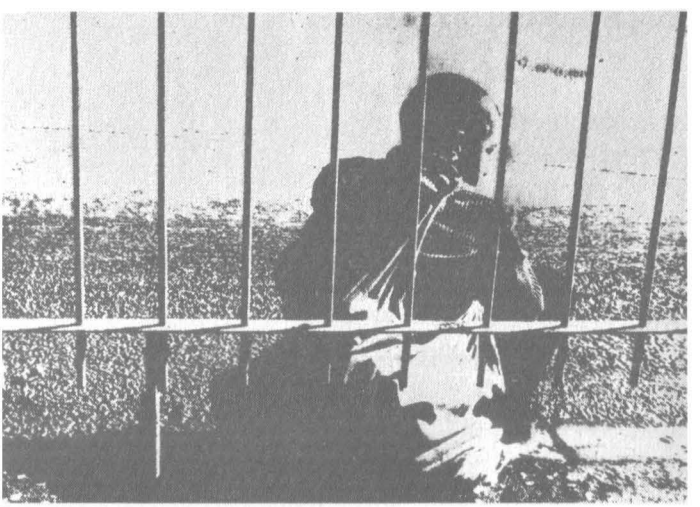

GURBETÇİ DEDİĞİN

Küçüğü büyüğü olmaz gurbetin
sen kente gidersin, bacın tarlaya
ikinizin de güm güm vurur sırtında azık torbası
iki yavru kuş kanat çırpar şakağında
gün boyu iki büklüm durmaktan
ikinizin de belkemiğinde üç boğum sancı
nereye varırsa yol sen orda inersin
nerde savrulursa harman oraya çağırırlar bacını
yakını ırağı olmaz gurbetin

Üçe beşe bakmaz gurbetçi dediğin
ister gaz lâmbasında uçuşsun kelebekler gibi
ister elektrik ışığında konup kalksın kentin üzerine
ikiniz de katık edersiniz ekmeğinizin yanına akşamı
kararan harfleri bir sıla özleminin
kazılır ikinizin de ceylân derisi yüreğine
nereye serperse rüzgâr sen orda boy verirsin
nerde emek gerekse bacın ırgattır orda
umuda kilit vurmaz gurbetçi dediğin

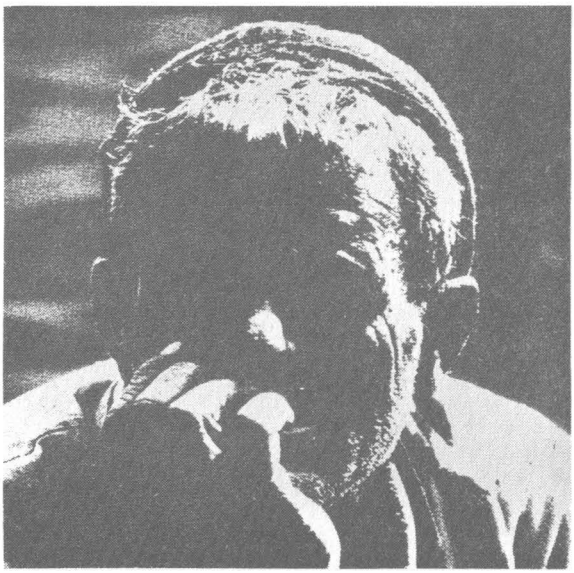

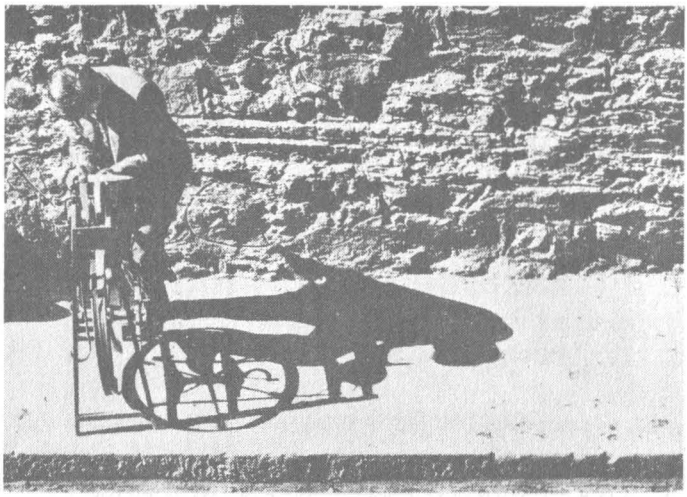
DÜŞÜNDÜKLERİNİ DÜŞÜNMEK

Düşünürsün sen de
yüzleri karşısında
düşünenlerin.
Bir yeraltı ırmağından
çıkıp gelmiş gibidir parmakları
ağızlarının kıyısında.
Susmuştur dünya.
Donmuştur her şey o an.
Karanlığın ortasında
ışıldayan bir tek yıldız,
seslenen, kıpırdayan bir tek nokta.
Gördükleri, duydukları odur yalnız.

Görmeye çalışırsın o noktayı
geleceğinde bir genç kızın
ya da yaşlı bir adamın geçmişinde.
Kızın iççekişlerle baktığı
al kısrağa dönüşür günün birinde,
boğazına dizilen düğümleri
bir bir çözerek geçer ortasından ovanın.
Alınteriyle yoğurmuştur yaşlı adam,
yüreğine yansıyan gün ışığıyla –
kimse ulaşmamıştır bugüne kadar
elleri aydınlığı yaratmadan,
çalışırsın o ışıltılı yıldızı görmeye.

Sen de düşünürsün düşündüklerini onların.

BİLEYCİ

Geçer zaman
döndürdükçe kasnağı.
Geçer aklından
bileycinin
ekmek parası.

Geçer zaman
hızlandıkça bileytaşı.
Geçer terli avuçlarından
bileycinin
öfke kıvılcımları.

Geçer zaman
biledikçe bıçağı.
Geçer bakışlarından
bileycinin
başka öfkelere ulaşacağı.

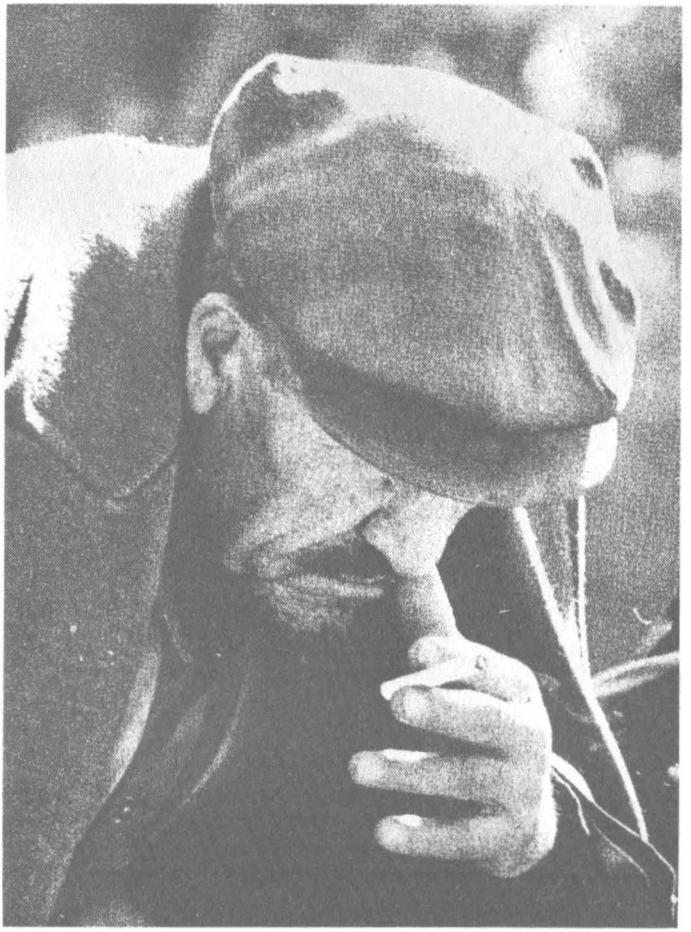

KURGU

Sen istediğin kadar tohum at, sürüp havalandır toprağ
sen istediğin kadar yağmur gözle, yolunu çevir suların
kazma vur, emek harca, dişe diş kavgaya gir, ter akıt
sen istediğin kadar koşum yenile, damızlık değiştir

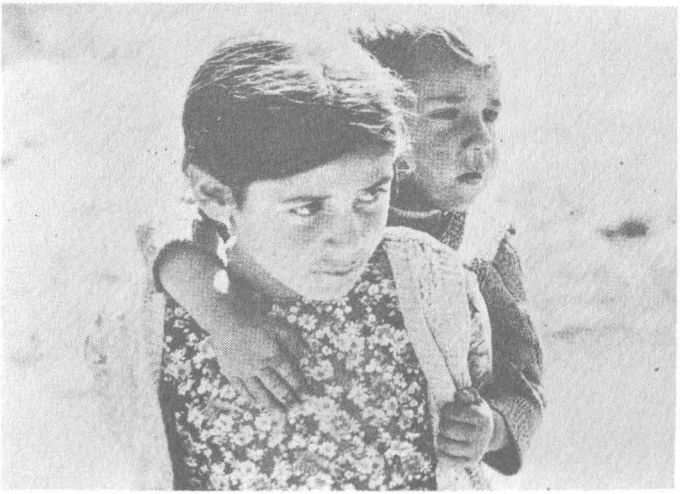
yine elinden alsın bir el, yine bölsün çoluk çocuğun payını
yine bir avuç kum kalsın, sel geçip gittikten sonra
taş bağlanmış da yine dibine atılmış gibi ol bir kuyunun
yine de ki: "Bu yıl olmadı, ne yapak, belki gelecek yıla"

Söyle istediğin kadar, söz geçiremeyeceksin ellerine bir gün
iş görmeyi öğrendikleri gibi öğrenecekler düşünmeyi de
alınyazısını da alt üst edecekler, yalnız toprağı değil
yalnız tohumu değil öfkeyi de öğütecekler o zaman

bir hesaplaşma saati olacak her akşam kurdukları

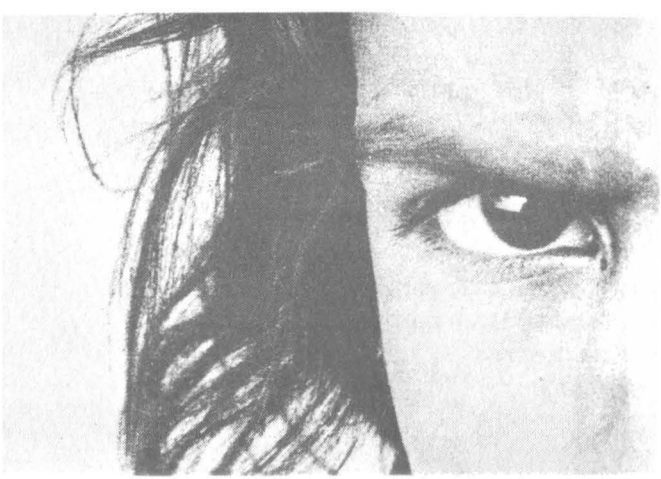

İKİ TOHUM

Tutunmasalar birbirlerine
bozkırda iki tohum,
alabilir toprağın elinden fırtına,
yağmur sürükleyip götürebilir onları.
Donabilir kar altında
kış boyunca iki tohum,
vurmasa birinden ötekine
yeraltı güneşi
kardeşliğin.

HINÇ Doğduğun günden beri
yoksulluk dönüp durdu çevrende.
Doğduğun günden beri
el ele verdi hastalıkla öksüzlük.
Doğduğun günden beri
küçümseyenler, itip kakanlar, onur kırıcılar
sevinci çok gördüler ellerine,
yoldular dudaklarından gülümseyişi.
Bir tek bakış kaldı yüzünde,
yüreğinde ise bir tek duygu.

Yalnız hınçla bakabiliyorsun artık.

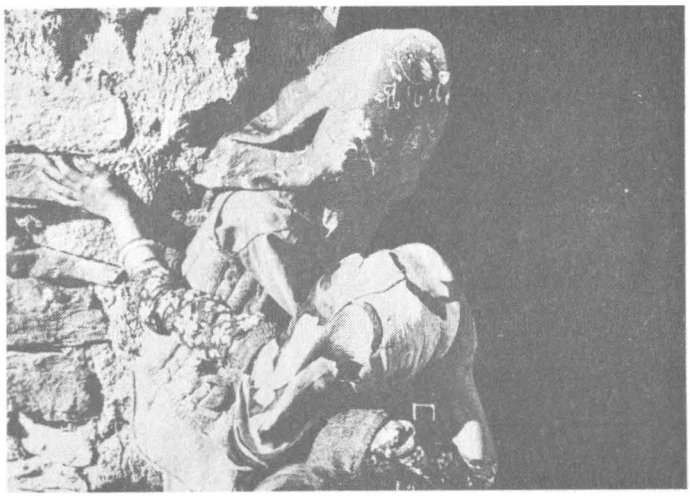

IŞIK VE YANIT

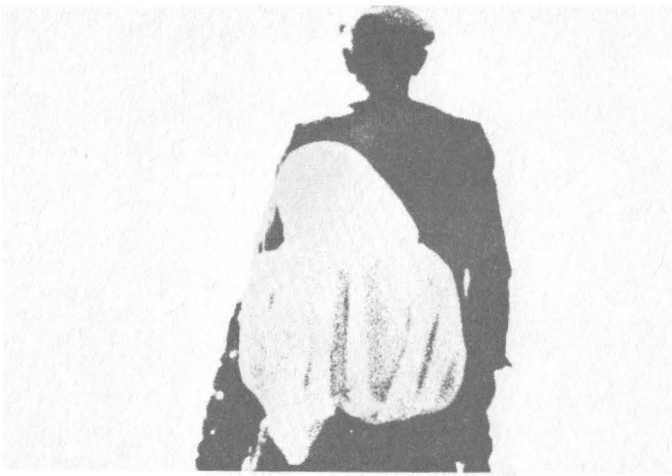
Sormalı babasına oğul
– *Ardından mı baktın yıllardır*
sormalı babasına oğul
kuzuları parçalayan kurdun?
Sormalı babasına oğul
– *Korkuluk mu diktin yalnız*
sormalı babasına oğul
yağmalayanlar için ürünü?

Bir yerde bir ışık olmalı
vurmalı babasının yüzüne
bir ışığı olmalı her yanıtın
vurmalı babasının yüzüne
yanıtsız kaldıysa sorular
bir engel çıkmalı ışığın önüne

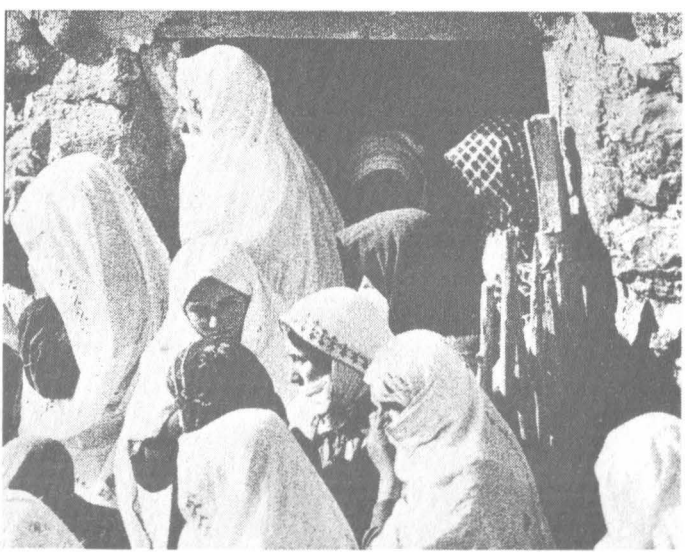

Bir yerde bir ışık olmalı
"Gel kız, biz de düşelim ardına"
bir ışığı olmalı her yanıtın
"biz de arayalım köşe bucak"
yanıtsız kaldıysa sorular
"el ele verelim kardeş bacı"

Engelleyen neyse ışığı
"Neyse ağzımıza kilit vuran"
engelleyen neyse ışığı
"neyse yüreklerimizi karartan"
engelleyen neyse ışığı
"biz de kovalım önünden"

BİRLİKTE OLMANIN YÜZÜ

Sonunda bulduk
aradığımız ışığı,
aradığımız yerlerde değil
bulduk içinde bir masalın
yıllar önce anlatılan.

Anlatılan masalda bir dev
uzatırdı her yana kötü ellerini,
uğrayanla birlikte kötülüğe
bizim de ter boşanırdı avuçlarımızdan
sıkılırdı bizim de yüreğimiz,
sonra biri kurtarırdı ondan
hem bizi hem masaldakileri.

Işıdı birlikte olmanın yüzü
yıllar öncesinden,
duymanın sıkıntıyı ve sevinci
başka duyanlarla birlikte,
hem kendisi olmanın, hem başkası.

Ağaçlar gibi tıpkı,
ormanı oluşturması gibi ağaçların,
yani hem ağaç olması, hem orman..
Işıdı işte
onun yüzü.

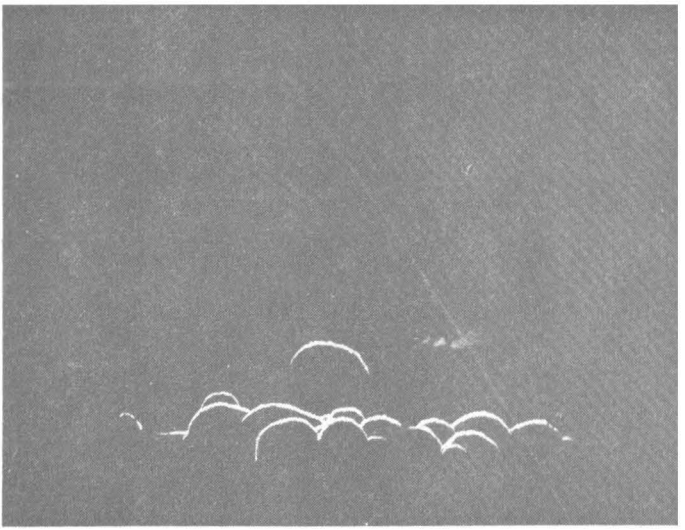

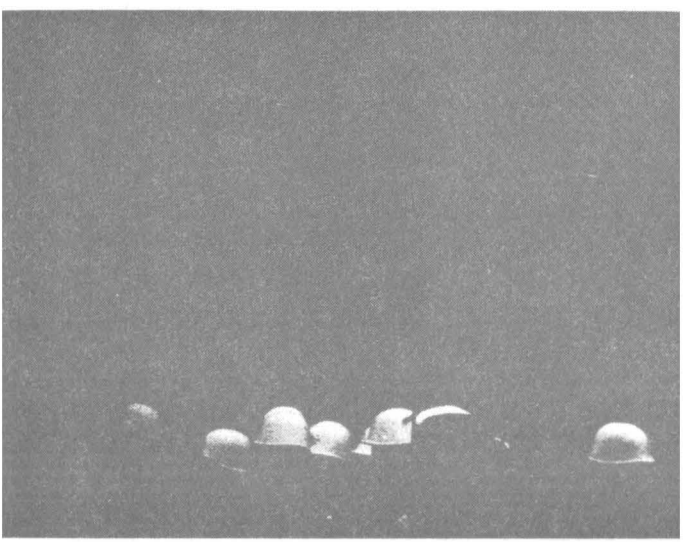
BİR BÜYÜK ALANA DOĞRU

Değişik yönlere değil
niye hep bir yöne dönük yüzümüz
biliyoruz artık.
Başında kasket var hepimizin,
hepimizin adımları kararlı
kolları gergin
ve gölgesi ardında.
Biliyoruz niye birbirimize benzediğimizi.

Yürüyenler var
başka yerlerde de bizim gibi,
öbek öbek
dalga dalga.
Biliyoruz nerden geldiklerini,
yürüdüklerini neyin üstüne.
Onların adımlarıyla tutuşan türkü
yankılanıyor bizim yürüyüşümüzde.

Geçiyoruz milyonlarca sokaktan
bir büyük alana doğru,
geçiyoruz göğsümüzün içinde
milyonlarca insanın soluğu,
milyonlarca damarda uğuldayan kan
biliyoruz toplanacak bir büyük yürekte
dünyayı döllemek üzere
yeni bir insan için.

IŞIMASIN DİYE

Terli ellerin yetiştirdiği çiçekler
aydınlatmasın diye bir odanın içini,
sabah yeli açmasın diye alınlara
serçelere açtığı duru güneşi,
besleyici şafağı getirmesin diye
ak badanalı evlerin sofrasına,
göllerden tuz çekenlerin
odun indirenlerin dağlardan
perçin vuranların, tane dövenlerin
üzümden şarap çıkaranların teri
tuzda, ateşte, ekmekte ve şarapta
ışımasın diye bu karanlık
biliyoruz artık.

Yalnız tüylerinin ucu ışık alsın
çıkmasın tümüyle ortaya
güdülmeyi beklediği koyunların,
ışımasın da
çıkmasın ortaya benzemezliği
koyunla insanın,
ışımasın da yüzleri
kim neyi savunuyor çıkmasın,
çıkmasın kim neyin sahibi.
İstedikleri bu,
biliyoruz artık.

BİZE DÜŞEN

Biliyoruz artık analar bacılar
kollarımızın yalnız kucaklamak için olmadığını,
yalnız devşirmek için olmadığını ellerimizin.
Ateşler yalnız ısınmak için yakılmaz,
yalnız gurbet için düşülmez yollara.

Biliyoruz artık gelinler kızlar
yalnız gece değil sabaha çıkacak olan,
yabalar yalnız savurmak için değil,
küremekle biçmek için değil küreklerle tırpanlar,
yalnız yaz sonu değil hasat zamanı.

Bize düşen, biliyoruz artık,
yaşamı üretmek değil yalnız.

BİR ADI GURBET

Ferit Oğuz Bayır Düşün ve Sanat Ödülü

Birinci basım: 1993, Yordam Kitapları
İkinci basım: 1996, Yordam Kitapları
Üçüncü basım: 2000, Yordam Kitapları

●

Üçüncü
bin

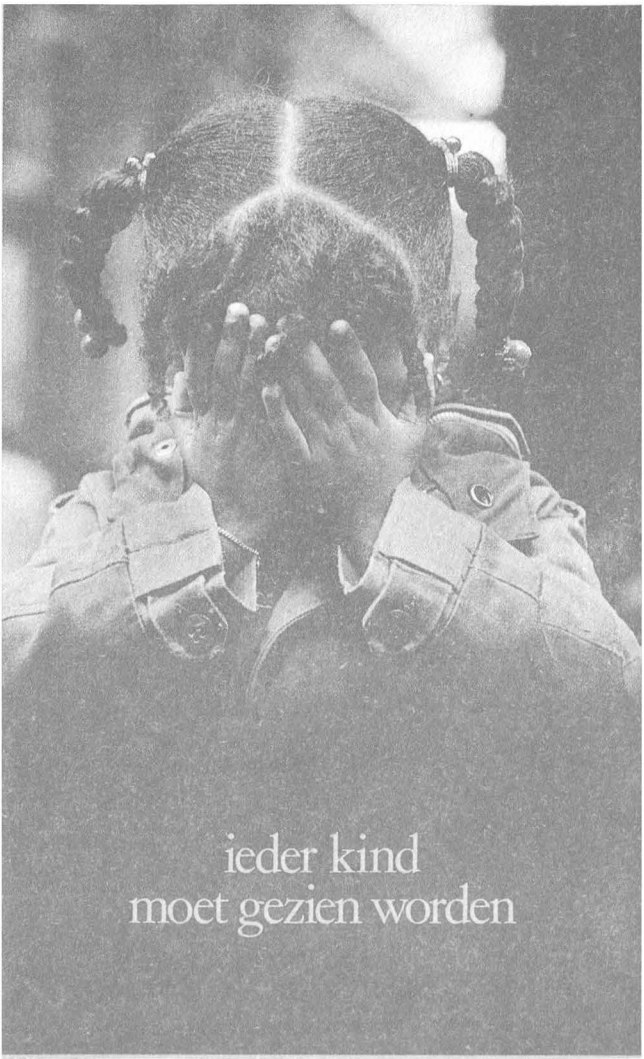
Yükseldiği zaman suların nabzı
hangi sınır karşı koyabilir?
İzler silindiği zaman topraktan
hangi yürüyüş varabilir gideceği yere?
Kimin yüreği bölünmeden kalabilir
yeryüzü gurbete dönüştüğü zaman?

YEDİNCİ ADAM

sekiz kesit

fotoğraflar
Robert de Hartogh

"onlar ordadır, ama onları kimse görmemektedir"
john berger

ieder kind
moet gezien worden

HER ÇOCUK GÖRÜLMELİDİR

Görmek istiyorsanız beni
gözlerime bakmayın!

Yurdumun tuzuna dokunurum
dokununca gözümün yaşına

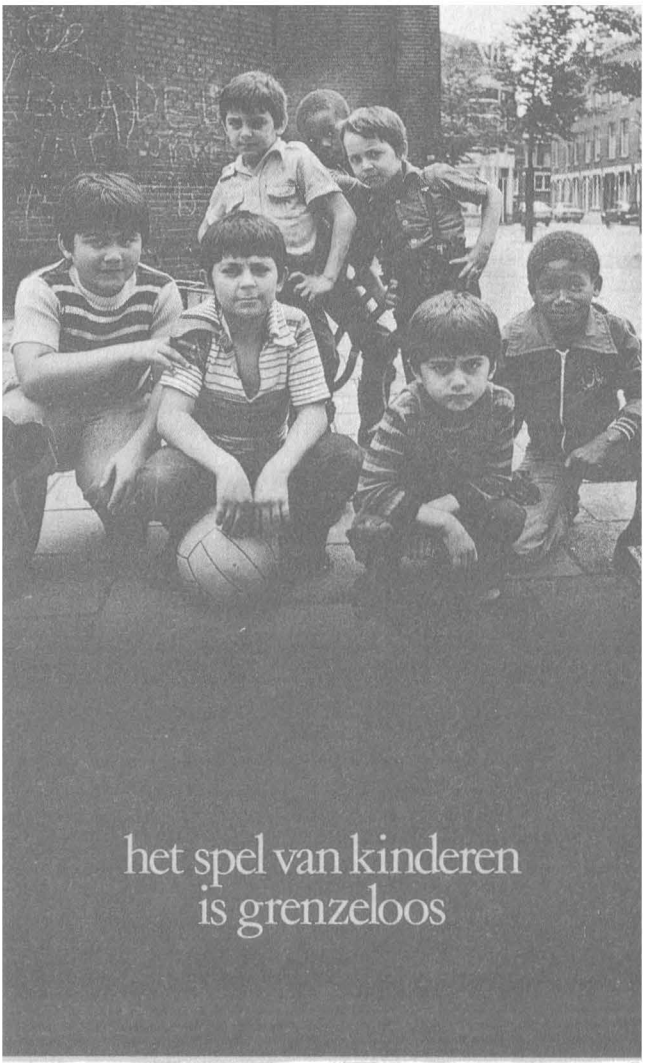
Kopkoyu bir güneşten
iri bir damlaya dokunurum
dokununca gözümün yaşına

Titreşir durur perçemimde
uzak rüzgârların biberli kokusu
ve sıcak buğusu tropik yağmurların

Örttüğüm ne utanç ne özlem
çırpınan iki gece kelebeği
derisi altında avuçlarımın

Kapkara bir yazgıya dokunurum
dokununca gözümün yaşına

Görmek istiyorsanız beni
gözlerime bakmayın!

het spel van kinderen
is grenzeloos

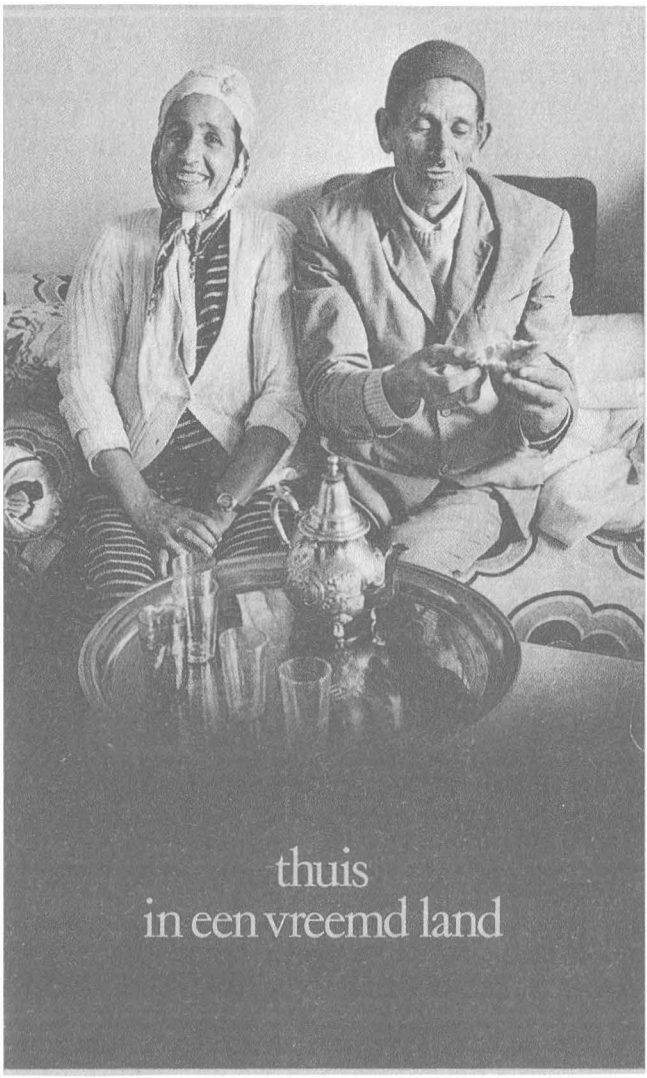
ÇOCUKLARIN OYUNU SINIRSIZDIR

Kim demiş suratlar asık, eller belde
kim demiş kaşlar çatık, ağızlar kenetli
oyun durmaz ki zamanı durdursanız bile

Durdursanız bile topu, oyunda kalır
ipi bıraksanız düşmez uçurtma
perçemlerden eksilmez koşmacanın rüzgârı

Diyelim değişik ülkelerden çocuklar
buluştular bir oyunda, birinin eli
dokunduğu zaman ötekinin eline
bir gül ses verir İspanya'dan,
ayak uçlarında yükselse biri
ötekinin omzundan Afrika görünür,
biri ötekine doğru bir adım atsa
Akdeniz'e yaklaşır Kuzey Denizi

Kim demiş böyle kalacak bu suratlar
böyle burkulmuş, bu denli gücenmeye hazır, bunca suskun
zaman durmaz ki oyunu durdursanız bile

thuis
in een vreemd land

YABANCI BİR ÜLKEDE EVDE

Ben gülerim, omuzdaşım anlatır. Elinde tuttuğu
yeni alınmış bir mektup sanki. Ne zaman eve
dönsek, yan yana otursak minderin üstünde.

Ben gülerim, sesler uzaklaşır. Bardakları dizerim
tepsiye, şerbeti hazırlarım geceden. Ne zaman eve
dönsek, yan yana otursak minderin üstünde.

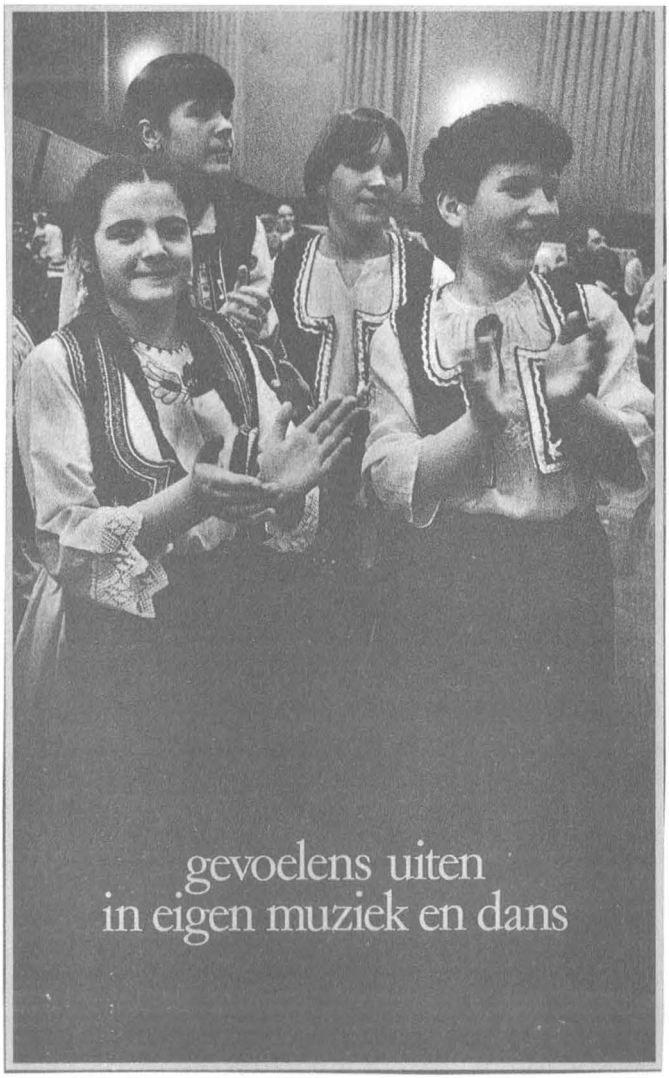
Ben gülerim, dışarda kalır gözü yaşlı bulutlar.
Vurur ışıltısı güneşli bir günün – tepsiden,
bardaklardan, güğümden. Sanki hiç tutulmadık yağmura.

Bilirim ordadırlar, kokuları sinmiş yastıklara,
oturdukları yer daha soğumamış, daha çınlayıp durur
konuştukları sözler – ordadır komşularım.

Askere çağrılan oğullar ordadır, elbirliğiyle
kaldırılacak ekinler, evlenecek çağa gelmiş kızlar –
konuşuruz biz bize, yüreğimizi buğu gibi saran bir sesle.

Ne zaman eve dönsek, ben gülerim. Ne zaman
otursak minderin üstünde, koyarım birkaç bardak daha
tepsiye. Nasılsa söz başlamaz ağız ıslanmadan.

Ne zaman eve dönsek, sanki hiç çıkmamış gibiyiz dışarıya.

gevoelens uiten
in eigen muziek en dans

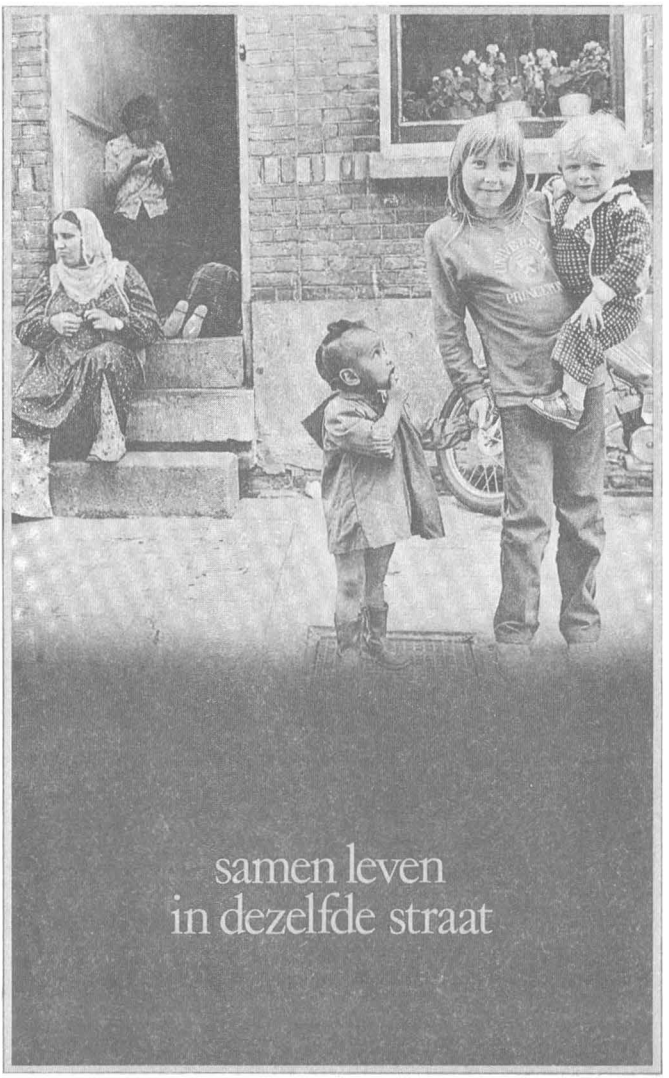
KENDİNİ MÜZİK VE DANSLA DİLE GETİRMEK

El çırparız aralanır kapısı geride kalan günlerin
el çırparız titreşir iç geçiren ağaçlarda yapraklar
el çırparız uyanır yavaş yavaş öğle uykularından
derin taşlıklar, kuytu sofalar, ve ak bir sokak boyunca
yatışmış tozlara bir köpeğin bıraktığı ayak izleri

Nereye gidersek gidelim hangi ıslak ve mavi geceye
bir *buğu* taşır sesimiz, ışıltılı kara saçlarımız
cepkenlerimize sırma işleyen baygın bir *uğultu*
ve fırtınalar yerleştiren bir *ezgi* topuklarımıza
tahta kepenkler ardında olgunlaşan iri düşlerden

Nerde olursak olalım el çırparız topuk vururuz
birimiz ayağa kalktı mı hepimiz fırlar yerinden
parmaklar buluşur, köprüler kurulur omuzdan omuza
biri bir şarkıya başlasa sesimiz alev kesilir
ne çıkarsa önüne sürükleyip götüren bir çığ gibi

Ancak o zaman duyarız birer fotoğraf olmadığını
bizi bir aynanın kıyısına iliştiren görüntülerin

samen leven
in dezelfde straat

BİRLİKTE AYNI SOKAKTA YAŞAMAK

Aynı sokakta bir araya gelirler
görünen evler, görünen pencereler
çiçek saksıları, bisiklet sesleri
üç eşikli bir kapı, aralanmış bir kanat

Bir kadın görürsünüz eşiklerden birinde
ve çocuklar (yitirdiği neyse onu arıyor biri,
öteki merakını evirip çeviriyor elinde)
günü akşam serinliğine hazırlayan saat

Üç dal görürsünüz ayrı köklerden
birbirlerine tutundukları yeni bir gövde
bir esinti, koyaklarla buluşturan kaldırımları,
ısırganla böğürtlen arası bir tat

Ama görünmez neyin yittiği, merakın ne olduğu
görünmez geçmişin tortusu giysilerin dokusunda
giyeni bir zırh gibi koruyan şimdiki zamana karşı
görünmez ilk fırtınada ne olacağı o üç dala

Görünenle görünmeyen birlikte yaşar
birlikte aynı sokakta – sabırlı ve hırçın, sevecen ve hoyrat

problemen met jezelf
ouders en omgeving
steun bij elkaar

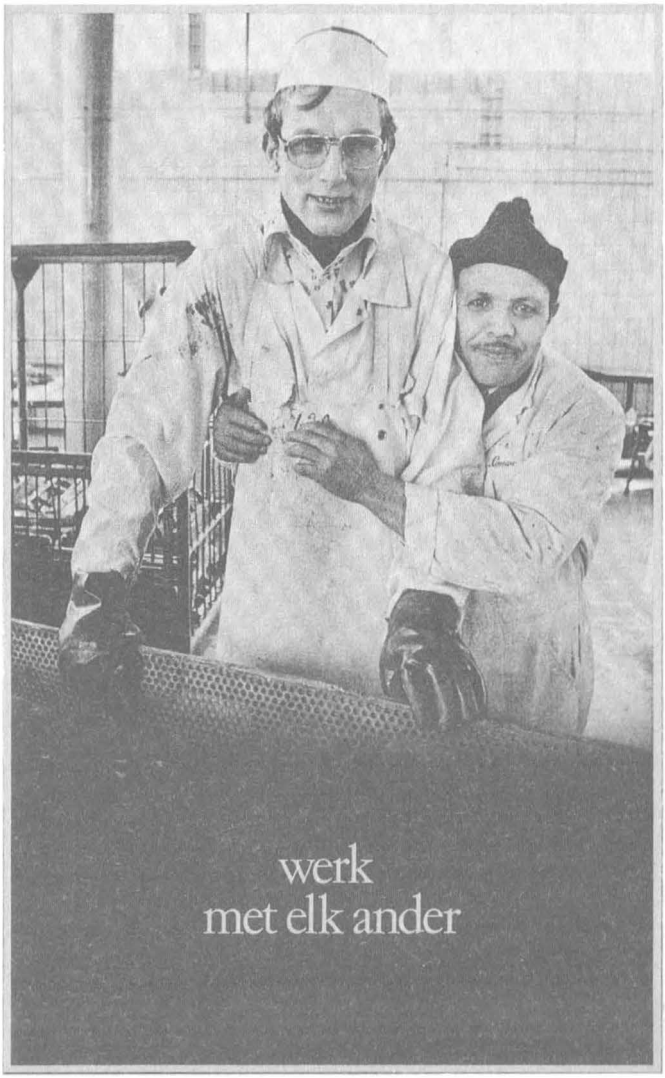
AİLENİN, ÇEVRENİN, KENDİNİN SORUNLARI İÇİN YARDIMLAŞ

Belki de ter kokularımız bizi getiren böyle bir araya
ak benekli kara taşlar değil bu masanın çevresinde
belki de hohlanmış bir cam: unuttuklarımızı anımsatan
biz birbirimizden çıkarız yarına, terli alınyazımızdan

Toplanır kimimizin gözlerinde boşa giden bir sabahın öfkesi
kimimiz tırnaklarını geçirir omzuna bir beklentinin
kimimiz sıkar yumruğunu heyecansız bir esintinin suratına
biz birbirimizin adıyla sesleniriz aynı yürek sarsıntısına

Aynı düğmelerle ilikli, parlak deriden ceket ve
devrik yakalar, kıvrık kol ağızları, aynı sözlere açık
kulaklar, kanıksamış gözkapakları: belki bir tek yüzümüz var
biz birbirimizi kusarız durmadan, silmeye çalışsa da onlar

Bir el silmeye çalışsa da gözlerimizden kaygıları
beklentimizi yumuşatmak, öfkemizi dindirmek, yumruğumuzu
sürekli eksiltmek istese de, sürekli gölgelemek ve örtmek,
biz birbirimize daha çok benzeriz, aynı sıkıntıyı bölüşerek.

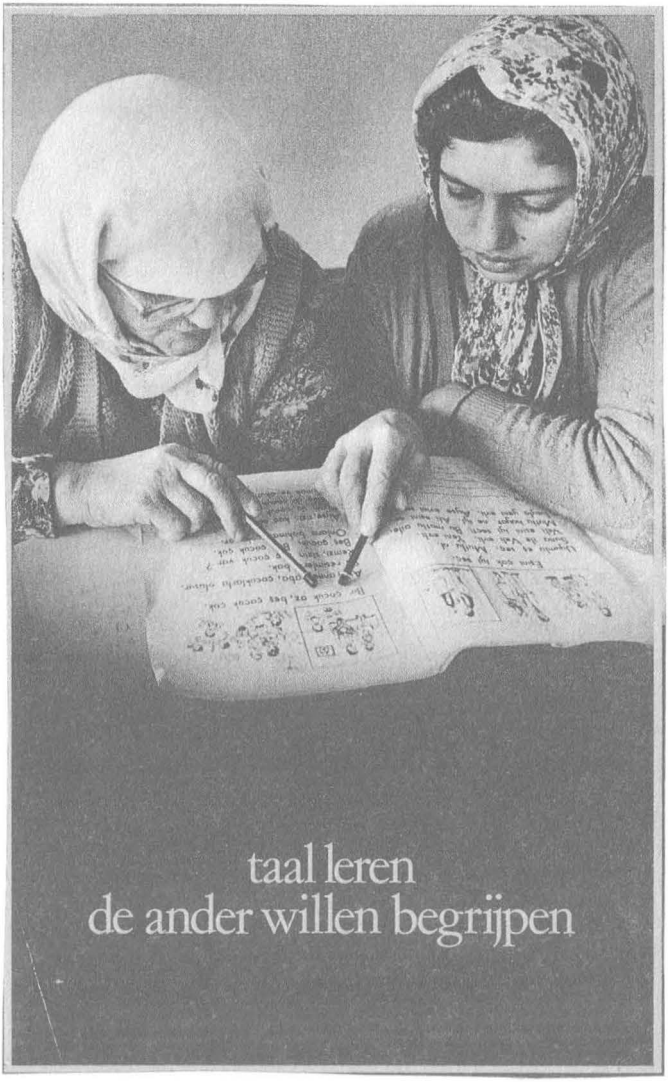

werk
met elk ander

HERKESLE BİRLİKTE ÇALIŞ

Soyunuyorum geceyi
her sabah soyunuyorum günün ilk ışığında
pencereye vurmadan daha
ilk güvercin gölgesi
soyunuyorum odamın duvarlarında
gezinen geyikleri
gizlenen sessizliği halılarda
karımın erken yüzünü, çocuklarımın şafaksız ellerini
soyunuyorum yastığımın altında
ter damlalarından süzülüp
ışıl ışıl biriken
dönüş günümün saklı sevincini

Soyunuyorum ak önlüğü giyinmek üzere
her sabah giyinmek üzere
parçalanan etlerden sıçramış ılıklığı
çatırtılarını kırılan kemiklerin
soyunuyorum giyinmek üzere gündelik soruları
bu benim elim mi, gün boyunca benden uzak
bu benim ömrüm mü, akıp gidiyor
önümden akıp gidiyor durmadan
soyunuyorum çınlayışını giyinmek üzere
'çalış herkesle birlikte' diyen sesin
'çalış ve sorma, neden artıyor uğultu'
'çalış ve sorma, akşam neden gecikiyor'

Ve soyunuyorum giyinmek üzere taşan ısıyı
bir arkadaşın bedeninden, kahve molasında

taal leren
de ander willen begrijpen

DİL ÖĞRENMEK BİR BAŞKASINI ANLAMAKTIR

Yıllardır önümüzde açık duran
anılar değil bir alfabe sayfası

Duymak için ne dediğini sessizliğin
yan yana gelmeliyiz iki ayrı kulak

İki ayrı göz yan yana gelmeli
ne biriktirdiğini görmek için günlerin

Ben kalemi alınca elime yazmalıyım
adımın başaklarda savrulan harflerini

Yüzüm nasıl dağılır giderdi yazmalıyım
kırlara doğru usulca her akşamüzeri

Yazmalıyım nasıl konardı kelebekler gibi
avluların gölgelerinde dolaşarak sesim

Nasıl örterdi o uzun uykular yüreğimi
o ateşi küle çeviren masallar kış boyunca

Ne yazdığını okumak için kalemin
iki ayrı ağız yan yana gelmeli

Yan yana gelmeliyiz konuşmak için
bir alfabe sayfasında iki ayrı dili

GÖÇE ZORLANAN

fotoğraflar
Yıldız Üçok

Zorlanan insanlar. Bir sabah
kimlikleri zorla değiştirilen,
bir sabah zorla sınır dışına
yollanan insanlar. Yanlarına
alabildikleri ne varsa onunla –
adları, dilleri, türküleri,
anıları ve birkaç parça eşya.
Ya alamadıkları?

O GÜN

Bir yangın koşuşturmasıydı o gün
yeri göğü alıp alıp savuran
kapımızı namluların çaldığı

Bir hançer üşümesiydi o gün
leke gibi derilerimize yayılan
kanımızın buz kesilip akmadığı

Yürek ürperten bir akrep ıslaklığı
bir zincir halkası -bulutları karartan-
yeniden yazılmış bir zorba fermanı

Kanlı bir asit ırmağıydı o gün
adımızı kimliklerden kazıyan

O gün düze indi ilk göç hazırlığı

FOTOĞRAFA YANSIMAYAN

O günden sonra
ne alevli yalnızlığı
yatak odamın,
ne içime işleyen
ıssız dağ ayazı

Yıkanırken sabahları
yüzümün yanında
bir yüz daha

Bir el daha
elimin yanında
kavrarken baltayı

Söylediğim türküde
bir ses daha
sesimle iç içe

O günden sonra
sürekli benimleydi
hiçbir anıda bulunmayan
hiçbir aile fotoğrafına
yansımamış biri

Göç o günden sonra başladı yürümeye

NE YANKI NE TİTREŞİM

Yurdumdu o güne değin
çamaşırlarımı astığım rüzgâr
iliştirdiğim gözyaşı bayram sabahlarına
yurdumdu o güne değin
atalarımın dinlendiği gömütlük
ninnilerimin göverttiği soyağacı
yurdumdu o güne değin
sakladığım anmalıklar
dar zamanlar için sandığımda
yurdumdu su başları, ağaç altları, kış masalları
her birinde bir yankı bana ulaşan
anılan bir titreşim benim adımla

Şimdi ne o yankı ne o titreşim
yurdumun yerinde şimdi bir gurbet
dilimin yeniden konuşulup
adımın anılacağı güne değin

Göç o güne değin dinmek bilmedi

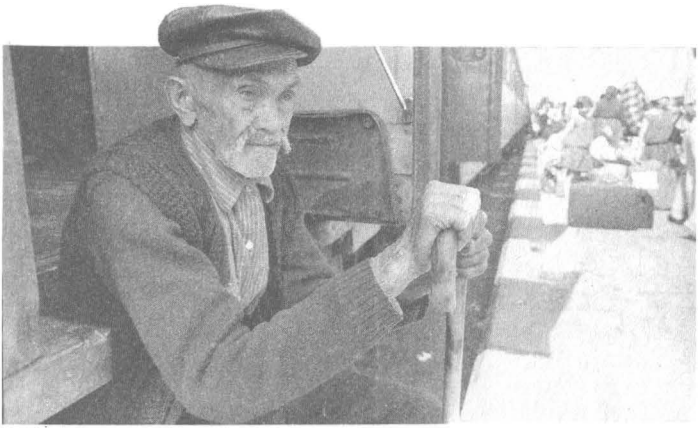
KUM SAATİ

Gözüm yeni günde.

Nicedir ezan okunmazdı
ama bilirdim
beş vaktin beşini de,
süzülür süzülmez gırtlağımdan
bir kum acılığı.

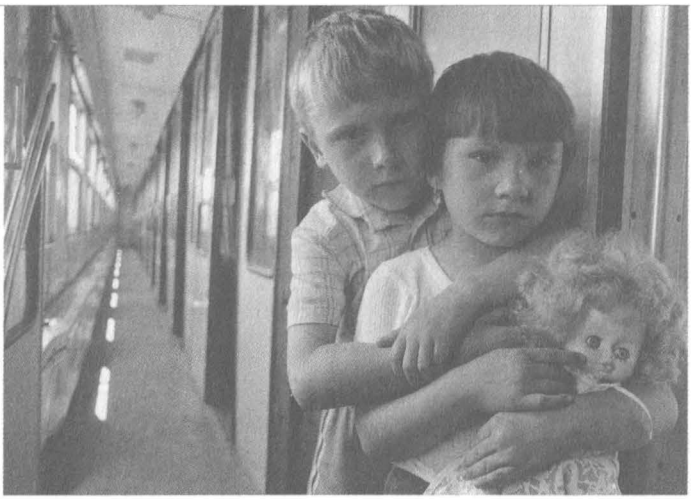
Gözüm yeni günde.

Nicedir alınmazdı ağıza
ama duyardım
adımı andıklarını,
yayılır yayılmaz damarlarıma
bir kum çığlığı.

Gözüm yeni günde.

Nicedir doldurup soluğuma
saklardım bizim oranın türkülerini
söylensin diye benden sonra da,
savurur savurmaz yüreğimi
bir kum fırtınası.

YANITSIZ

Omzunun arkasında: yolcularını indirmiş bir trenin ıssızlığı. Omzunun arkasında: uzaklaşan bir kelebek, kanatları hâlâ kalkık ve çığlıklı. Omzunun arkasında: açıp kapayanı olmayan bir dizi kapı.

Uğulduyor kulaklarında: uyandırıldığı saat, yola koşuldukları gece, saçlarının arkadaşı sarışın rüzgâr, kuşlarını ıslıkla avladığı koru.

Adımızı geri ver derdim
başımı koyar koymaz yastığa
usulca geri ver kimse duymaz
kimse görmez karanlık nasıl olsa
geri ver gece, adımızı geri ver
benim, kızkardeşimin, bir de bebeğin

Uyanır uyanmaz bakardım
her sabah yastığımın altına

Genzini rahat bırakmayan bir avuç biber: seslenirken birden susmak, sessizliği dinlemek, sonra gözleriyle sormak kızkardeşine, yanıtı yine gözlerinden almak onun.

Her sabah biri daha
eksilirdi dilimdeki sözcüklerin
bir duvarın güneşinden
pır diye havalanan kuşlar gibi
korudaki ağaçlara biri daha
çekip giderdi her sabah

Eksilirdi yüzümün bir yanı
her sabah aynaya baktığımda

Tırmanan bir soru bakışlarına: öpmek için eğildikleri topraktan, birbirini çiğneyen kalabalığından eşyaların, kuruyan dudaklardan, terin ve bekleyişin buğusundan.

Bana öyle demedin mi
sınırı geçince ne korku ne gözyaşı
bana öyle demedin mi
yalnız gerekli olanı alırız yanımıza
bana öyle demedin mi, geçince sınırı
üzülüp durmayacak artık yüreğin

Neden hâlâ üzülüyorum
sınırı geçmedik mi anne?

EKSİLİYOR

Eksiliyor her gün
pencereye dolan görüntü
kırlangıçlar, zambaklar
eksiliyor biraz daha
dışarıya çıktığımız saat
çarşılar, alanlar
eksiliyor eksiliyor
bir araya geldiğimiz sofra
ayranlar, yufkalar
eksiliyor tek tek
komşular, arkadaşlarım
annemin yaralı bir kuşu
iyi edip uçurduktan sonra
kirpiklerine takılan sevinç bulutu

ÜÇÜMÜZ

Her duyduğumuzda ıslığını
bize doğru yola çıkan bombaların
soluk bile almadan bekliyoruz –
dolaşıyor aramızda dudakları
soğuk ağızlı bir rüzgârın,
üçümüz aynı anda ürperiyoruz
ben, yapraklar ve mum ışığı.

ORDA OLMAK

Bir ıslık, yayılan bir ıslık.
Saymaya başlıyorum: *bir, iki...*
Geçip gidecek mi yine?
Sürdürüyorum: *sekiz, dokuz, on...*
Yoksa tam üzerimizdeyken?
Yirmi bir, yirmi iki, yirmi üç...

Kulakları boşaltan bir sessizlik.
*Otuz altı, otuz yedi...*ve bir patlama.
Güneşli bir suya bırakıyorum kendimi:
Bu kez de orda değiliz!
Aynı anda, bir ateşe basmış gibi
ter içinde kalıyor her yanım:
Orda olanlar ne yapıyor şimdi?

YÜZÜNE NASIL BAKARIZ

Getirmek istemiyorum aklıma –

Ya bu kuşatma kalkmadan
yine bastırırsa kış?
Soğuktan ölmemek için
kesmek gerekirse yine ağaçları?
Yüzüne nasıl bakarız parkların,
ne deriz ilkyaz geldiğinde
konacak dal bulamayan kuşlara?

ONUN ANISINA

Bugün bir okul arkadaşımın
başına bir bomba parçası değdi
ekmek kuyruğunda beklerken

Törensiz kaldırmasalar ben de
saygı duruşunda bulunmak isterdim
ve çiçekler serpmek gömütüne

Onun anısı için şimdi ancak
bir vazo çizebilirim defterime
bir de o serpemediğim çiçekleri

GÖRÜŞ GÜNÜ KONUŞMASI

GÖRÜŞ GÜNÜ KONUŞMASI

Oğul ben senin görüş gününe
dağları devşirerek geldim
-bizim oranın dağlarını-
sevincimi ırmaklarda arıtarak
-bizim oranın ırmaklarında-
sabah yeliyle örerek saçlarımı
-bizim oranın sabah yeliyle-
o şimdi özlemiştir dedim
sesimi bizim oranın
çiçeklerine değdirerek geldim:
Nasılsın?

İşte yıllardan sonra oğul
yüz yüzeyiz yine seninle
aramızda duruyorsa bu telörgü
sen de benim alnıma bakmalısın
dağılana dek birer birer bulutlar
görünene dek bizim oradan
senin için taşıdığım gökyüzü.
Bu telörgü durduramaz çünkü
ne senin bakışını ne benim
yeter ki gözlerimiz susmasın:
Nasılsın...

Oğul ben senin görüş gününde
ninniler söylemeyi isterdim
-avutmak için uykusuz gecelerini-
türküler söylemeyi isterdim
-düğününe sakladığım türküleri-
nice ağıtlar düğümlendi boğazımda
-birer harman yangınıydı her biri-
söylemeyi isterdim yasak olmasa
bana kendi dilimizi kullanmak.
Ama bu da durduramaz oğul
ne senin söyleyeceğini ne benim
yeter ki bir tek sözcüğe sığsın:
Nasılsın!

Bir tek sözcükle alırım ellerini elime
-üşüdükçe ovalayıp ısıtmak için-
bir tek sözcükle basarım bağrıma seni
-en öksüz saatinde kuşluk vaktinin-
bir tek sözcükle duyururum öğütümü
-gördüğün zulüm mayanı berkitsin-
bir tek sözcükle ulaşır sana dileğim
-gün devrilsin ama sen devrilmeyesin-
boşuna bunca zulüm, bunca yasak ve engel,
onları aramıza koyanlar utansın:
Nasılsın?!

OĞULLARI ÖLDÜRÜLEN ANALAR

sahne şiirleri

Birinci basım: 1995, Yordam Yayıncılık
İkinci basım: 2000, Yordam Kitapları

●

Üçüncü
bin

Biz susuyorsak, dostlar, niye konuşsun toprak?
Açmıyorsak ağzımızı, dağlar neden dile gelsin?
Niçin hesap sorsun gök, niye sahip çıksın ırmak
biz anısını ve acısını unutursak ölülerimizin?

s a h n e

Suskun bir karanlık.
Derinlerde belli belirsiz bir ezgi.
Bir göz alışımı süresi.
Yavaş yavaş aydınlanan
suskun bir yüz.
Devindikçe karanlığı da devindirecek
sımsıkı ve kapkara giyimli
bir gövdenin
üstünde.

s e s

Yüzüm benim:
Ne suskun ne karanlık.
Yüzüm benim:
Yüreğimin sözcüsü.

İşte çıkarıyorum yüzümü
yüzlerinizin karşısına.
Belki görmediniz daha önce.
Belki de bir çizgisini
benzettiniz tanıdık bir yüzdeki bir çizgiye.

Görmüyorum ama duyuyorum
suskun olsanız bile
ordasınız
ışıksızlığın içinde.
Belki yalnız, belki biriyle.

Belki kıpırdamaktan çekinerek
geçiriyorsunuz aklınızdan:
İyi ki benim yüzüm değil
ışıkta olan!

Duymuyorum ama biliyorum
ordasınız
ne kadar saklarsanız saklayın
eleveriyor sesinizi
aklınızdan geçirdikleriniz!

s a h n e

Sesin
yerini önce ezgiye
sonra devinime bırakması.
Gövde devindikçe
yüzün konuşmaya başlaması.
Yüzleşme boyunca
karanlığın her soruda
bir boğum daha
ağarması.

y ü z l e ş m e

Sizin gördüğünüz gibi beni
ben de sizi görüyorum artık.
Gelin yüzleşelim öyleyse.
Benim karanlıktan sıyrıldığım gibi
siz de adım atın aydınlığa
kurtulun suskunluktan
birlikte soracağımız her soruyla:

Gece mi karanlıktır yalnız?
Geceden başka yok mu
karanlık olan?

Kapkara giysiler gibi
dışımızdan mı kuşatır bizi gece?

Ya, bir yasın
damarlarımızda biriken tortusu?

Ya, derinlerde bir yere
demir attıysa kuşku
gün yeni doğsa bile aydınlık olur mu?

İçimize çektiğimiz
sabah serinliği
kapkara bir duman gibi
dolmaz mı ciğerlerimize
hâlâ söküp atamamışsak korkuyu?

Ya..

s a h n e

Ezgi.
Ağaran karanlıkla birlikte
oynaşan kıpırtılar.
Birbiri içinden savrulup çıkarak
ya da
birinden ötekine sıçrayıp dağılarak
kendini belli eden
kederli kadın yüzleri.
Ağızlar susmaktan ip gibi.
Kollar sarkık.
Ayışığı alınlarında soğurken
gözlerinde kızarmaya başlamış bir tanyeri.

Sözcü
aralarında tek tek dolaşır
kulak vererek
kadınların kederli sessizliğine.

Sokaklarda duyulmaya başlayan
ve duvarların ardında
boğulmaya çalışılan
gündelik gürültüler alır
ezginin yerini.

s ö z c ü

Duyuyorsunuz değil mi?

Yeni bir güne uyanıyor dünya.

Tanyeri ışımadan
kasılıp açılan bir atardamar gibi
kentin alanlarından
dağılıyorlar işyerlerine
emekçiler,
taşıyarak kaslarının içinde
ilk ışıkların haberini.

Birikmeye başlıyor sonra
cıvıltılarla duraklarda
öğrenciler,
gelecekten bir rengi, bir sesi
taşıyarak düşlerinin içinde –
sabahın ilk serçeleri.

O Aralık sabahı da öyleydi
İstanbul'da, Bağlarbaşı durağında
patlayana kadar o silâh...

ÖYLE KALSIN

Avutmasın beni, kimse avutmasın.
Bağlarbaşı durağında nasılsa
o Aralık sabahı
gök öyle kalsın.
Çekmek istiyorum bu acıyı.

Nasıl çınladıysa üç kurşun
birbiri ardından, tek tek
nasıl çaldıysa telefon
tarazlanmış, kesik kesik
öyle kalsın havada.
Nasıl duyduysam öyle kalsın
kulaklarımda haber.
Çekmek istiyorum bu acıyı.

Bir kuşku vardı içimde.
Neden geciktiler o kadar?
Saat 10'du aradıklarında bizi.
Neden geciktiler o kadar?
İki saattir hastanedeydi.
Yanında olsak daha önce
kurtarırdık onu belki,
daha önce haber salsalar.
Kuşkum öyle kalsın.

Mezara koyarlarken baktım
uyuyor gibiydi yüzü.
Saçları yeni kesilmiş, kısacık.
Yıllar öncesini anımsadım,
ilk kez düşünmüştü ölümü:
Ölmeyeceğim değil mi anne?
Hasta yatağında, elleri yanık,
yineleyip durmuştu bu sözü.

Hüzün var bu evde artık.
Zaman bile onu anımsatıyor:
En erken o kalkardı sabahları.
Onu anımsatıyor odasında
yazıp da atamadığı mektuplar.
Sevdiği yemekler geliyor
yemek pişirdiğimde aklıma.
Nerde bir güzellik görsem,
-yeni açılmış bir gül, bir deniz-
karşılaşmış oluyorum onunla.

Arkadaşımdı o benim.
Yol gösterenimdi, öğretenimdi.
Nasıl paylaşıyorsa arkadaşlarıyla
benimle de paylaşırdı her güzelliği.
Anlamını bulmuştu yaşamın.
Bir keresinde bencillik ettim
(üstü başı kan içindeydi,
bir yaralıyı taşımıştı hastaneye)
yüzüme vurdu bencilliğimi.
Başka bir gün ise
(salt sevgimden dolayı)
Olduğun gibi görünme demiştim,
kızgınlıkla kınamıştı beni.
Ben birçok şeyi ondan öğrendim.

Bırakın öyle kalsın,
ağıtlar azaltmasın bu acıyı.
Şimdi de bu acıdan öğreneyim
başka yüreklere açılmayı.
Ölümüyle bile öğretti diyeyim,
Boşuna ölmedi diyeyim.
Bırakın öyle kalsın.

s ö z c ü

Duyuyorsunuz değil mi?

Yeni bir güne uyanıyor dünya.

Birbiri ardından
parlak renkleriyle patlayan
iri tomurcuklar –
çağıltısı sokak aralarına yayılan
gezginci pazaryerleri.
Dallarından koparıp
kırmızı, gergin derili yemişleri
sofralara taşımak üzere,
ve yeni devşirilmiş gevrek bir yeşili
katmak üzere halkın
alınteriyle ödenmiş o kaygılı sevincine.

O sabah da öyleydi
seslere silâh sesleri karışıp
alışveriş kana bulanmadan önce...

OĞLU KİMVURDUYA GİDEN ANANIN SÖYLEDİĞİ

Nerden bilirim o güne yazıldığını
bizim orada haftada bir pazar kurulur
tuttum elinden Ahmet'imin, gittim pazara
dört boğaz doymak ister, tencere kaynayacak
nerden bilirim bana değil ona yazıldığını
ilkokul iki'de daha, dokuz yaşında
kızı evde bıraktım onu aldım, yardımı dokunur
fabrika greve gitmiş, gözcü duruyor babası
her işe yetemiyorum kadın başıma
nerden bilirim yazısının kara yazıldığını

İkimiz el ele dolaşıyoruz pazarı
bir de şuna bakalım, şunun fiyatını soralım
şu kadarcık parayla dört boğaz doyacak kolay mı
en ucuz nerde bulursam ordan alırım
birden silâh sesleriyle ortalık karıştı
n'oldu anlayamadım, kaçışan kaçışana
ben de oğlumu çekip kaçmaya çalıştım
eli elimden kaydı, Ahmet'im yere yığıldı
yüzünü görünce n'oldu anlayamadım
görünce sol gözünde o kanlı karanlığı

Dediler yine faşistlerin baskını
korku salarak geçtiler, ateş ederek sağa sola
dediler terzi Nevzat bu kez kurbanları
bir kurşun da değmiş benim oğluma
o şimdi hastanede ben karakoldayım
ilkokul iki'de daha, dokuz yaşında
nerden bilirim tetikte kimin parmağı
siz bana değil ben size sormalıyım
dediler iki kez kan verdik, ama kurtulamadı

Yeryüzü nasıl daraldı, soluksuz kaldım
iki kolum düşüverdi iki yanıma
başka neyim vardı ki bir oğlan bir kız
bir salkım umut, bir tutam sabır
ölüm şimdi onları da çok gördü bana
kimi tanık tutar, nedeni nerde ararım
bu acıya bu yürek nasıl dayanır
ben şimdi koydukları vakit toprağa
oğlumun yüzüne nasıl bakarım

Bu yazıyı silip de yeniden yazmalıyım

SÖZCÜ

Biliyorsunuz değil mi?

Bizi kuşatan
öyle bir dünya ki
saçılmış bir avuç cam kırığı sanki,
tek tek bakarsanız
göremezsiniz kimi ve neyi gösterdiğini.
Bir başkasında ilerler ancak
birinde yarım bırakılan bir çizgi.
Örneğin bir çocuğa bakarken
yüzünü gördüğünüz annesi.
Bir çocuğun bakarken vakitsiz ölümüne
gördüğünüz bir annenin
aldatılmış gözleri.

Biliyorsunuz değil mi?

OĞLU CANINA KIYAN ANANIN SÖYLEDİĞİ

O gün de yolladım oğlumu okula
yüreğim bir buğday tarlası
o gün de yolladım oğlumu okula
yüreğimin üstünde bir rüzgâr
ilk sabah daha dün gibi aklımda
güneşimden kestim, denizimden arttırdım
bunca yıl gözümün ışığını döktüm uğrunda

O gün de yolladım oğlumu okula
bir ürperti dolaştı başakları
o gün de yolladım oğlumu okula
sanki bir kuş bulutu havalandı
ne yaparız varamazsa yolun sonuna
hangi kapıyı aralamaya gücümüz yeter
harcayacak ne buluruz gözyaşından başka

O gün de dönmesini bekledim okuldan
dizimin üstünde sabırlı bir gergef
o gün de dönmesini bekledim okuldan
biraz daha ilerledi gökkuşağı
altından geçmesi için ne var ki şurda
bizi de kurtaracak, yalnız kendini değil
biraz daha, biraz daha dişini sıksa

O gün de dönmesini bekledim okuldan
ne severse hazır ettim sofraya
o gün de dönmesini bekledim okuldan
gülmeye hazır ettim dudaklarımı
bilemedim karnesini alıp da gelmiş ne zaman
görünmeden nasıl çıkmış çatıdaki odaya
ne sesinin yankısı var, ne sessizliğinin

Çocukluğundan ne kaldıysa koyduğum odada
şimdi dört kırıklı bir karne
çocukluğundan ne kaldıysa koyduğum odada
şimdi birkaç satırlık bir mektup
Bakamam annemin yüzüne demiş mektubunda
şimdi oğlum, şimdi oğlum tavanda asılı
kendi beşiğinin ipi boynunda

O gün bugündür uyku uğramıyor yanıma
geceler ağarmıyor artık
o gün bugündür her şey, her şey kapkara
bir tek benim yüzüm aydınlık
bakın usanmadan bu yüze, bakın görünceye kadar
oğlumla arama gireni, oğlumla yaşamın arasına
bakın tanıyıncaya kadar bu yüzün yansıttığı dünyayı

s ö z c ü

Soruyorsunuz değil mi?

Bir yanda
kılıç gibi keskin bir acı,
bir yanda
her şeyi kemiren bir dünya.
Öyle keskin bir acı ki
sizi yaraladığı gibi
neden yaralamasın dünyayı,
durdurmasın zamanı bir vuruşta!

Soruyorsunuz değil mi?

ACININ ÇALAR SAATİ

Nasıl unuturum
günlerden çarşambaydı
nasıl unuturum
yedisiydi Aralık ayının
nasıl unuturum
akşamleyin yedi suları
ölümün saati
oğlum için çaldı.

Nasıl unuturum
o anda dünya
ayaklarımın altından kaydı
ve ben yuvarlandım
bir ısırgan tarlasının ortasına,
bir alev
ilerleyerek derimin üzerinden
yüreğime doğru aktı,
sönmesin diye bu yangın
tutmaya çalıştım gözyaşlarımı,
sonra bir rüzgâra tutunarak
hınçla kaldırdım başımı
ve dedim:

Durdurmak gerekir
güneşin doğmasını!
Dönmesin artık dünya!

Günlerden çarşambaydı
-nasıl unuturum-
yedisiydi Aralık ayının
-nasıl unuturum-
akşamleyin yedi suları
oğlumun ölümünden bana
bir alev
bir rüzgâr
ve bir çalar saat kaldı.

Yedi sularında her akşam
duyuyorum bir kez daha
o saatin çaldığını,
her hafta çarşamba günü
duyuyorum o alevin
yüreğimde kıvranışını,
her ayın yedisinde
o rüzgâra tutunup
dikiliyorum karşısına
bir kez daha sessizliğin
ve diyorum:

Durdurmak gerekir
güneşin doğmasını!
Dönmesin artık dünya!

Ve yedisi gelince Aralık ayının
bir acı daha ekleniyor
ölüm acısının yanına,
yedisi gelince Aralık ayının
gözlerim dolu, boynum eğik
sesleniyorum anısına:

Seni toprağa vereli
bir yıl daha geçti işte,
ne güneşi durdurabildim
ne de dünyanın dönmesini,
bir şey yapamadım
anmaktan ve ağlamaktan başka
oğlum bağışla beni!

SÖZCÜ

Gün
yeni bir adımdır
kimine göre -
bir yolun ışıklı başlangıcı,
bir yolculuğun gönül depreştiren kapısı.
Daha da genişler alacağı soluk
o kapı bir kez açıldı mı,
daracık bir dünyanın
ilmikleri sıkmaz olur artık boğazını.
Kimine göre ise
her sabah biraz daha daralan
bir ilmik gibidir gün,
hem kendisinin boynunda
hem yakınlarının.

OĞLU İP ALTINDA BEKLEYEN ANANIN SÖYLEDİĞİ

Biliyorum sizin için
bir adımdır gündoğumu
günün eşiğine bir adım
güneşin soluğuna bir adım
su yüzlerinde aralanan ışıltıya –
bense her gündoğumunu
bir yangınla karşılarım
fışkırmaya hazırlanan
bir gözyaşı damlasıyla

Biliyorum sizin için
bir çağrıdır ilk ışıklar
yolun kıvrımına bir çağrıdır
yolcunun yürek yenileyen rüzgârına
güle çağrıdır, gökyüzüne çağrıdır –
benimse her gündoğumunda
bir afrika menekşesi ilk ışığım
haykırmaya hazırlanan
bir çığlık salkımı ağzımda

O menekşe bir hücrede büyüdü
deniz özlemini duya duya oğlumun
bir avuç toprakla, bir sızım aydınlıkla
ıslanmayı umarak güz yağmurlarında
telörgüye takılıp kalmayan
bulutların özgürlüğünü kıskanarak
ve ne zaman ilk filizi göründü
Senin ellerinde büyüsün artık
deyip bana verdi bir görüş günü.

Biliyorum sizin için
bir saksıda herhangi bir çiçek o
biliyorum sizin için
birkaç yaprak gölgesi kuytu bir köşede –
bense uykusuz her gecenin ardından
dipdiri görür görmez onu
soluk alıp veriyor anlıyorum
bir daha bir daha her gündoğumu
bunca yıldır ip altında bekleyen oğlum.

s ö z c ü

Gazeteler,
yeryüzünün gözkapakları -
ne göreceksiniz bilinmez
sayfalarını kaldırdınız mı.
Kimi sabahlar bir fotoğraftan
diker gözlerini yüzünüze
Afrika'nın aç çocukları.
Kimi sabahlar bir köşede unutulan
haksızlığa uğramış birinin
iliklerinize işleyen dramı.
Kimi sabahlar yeterince ilgilenmediğiniz
bir dostu yitirmenin utancı.
Bir köşede gözlerden uzak
kendi kendine açmış bir çiçeği aramak
ve paylaşmak için başkalarıyla
boşuna dolaşır gözleriniz
satır aralarında.
Kimi sabahlar parmaklarınızın
ıslandığını duyarsınız kanla,
ve çıkarılan bir yangından sonra
kalır yanan gözbebeklerinin çıtırtısı
bir is kokusu siner saçlarınıza
alevler kavurur avuçlarınızı.

Tıpkı nasıl olduysa
Sivas yangını ardından
o Temmuz sabahı...

OĞLU SİVAS'TA YAKILAN ANANIN SÖYLEDİĞİ

Soruyorlar neden
2 Temmuz gününden sonra
sıyırdın bunca yılı üstünden
sıyırdın da geleceği kuşandın
bir oğul yitirmiş gibi değil
bir oğul getirmiş gibi
dünyaya yeniden

Ben anayım oysa
bilirim nereye giderse gitsin
yüreğimle birliktedir oğlumun yüreği
bir şenliğe çağırdıkları zaman
bilirim ne sazını esirgerdi ne sesini
paylaşmak isterdi elinde ne varsa
adında taşıyordu özlemini
yaşamı bir semah gibi yaşamanın
döne döne turna kanatlarıyla

Soruyorlar neden
2 Temmuz gününden sonra
köyüne götürdün oğlunu
toprağa vermek için
soruyorlar onun
toprağa nasıl dağlara nasıl
sevdalı olduğunu bilmeden

Ben anayım oysa
bilirim nereye giderse gitsin
sesimin içindedir oğlumun sesi
göç ettiğimizde İstanbul'a
bilirim daha sekiz yaşında
kalmak için nasıl gizlenmişti
buğdayların arasına
nasıl doldurmuştu ceplerini
köyünün taşıyla toprağıyla

Soruyorlar neden
2 Temmuz gününden sonra
bir yangını dolaştırıyor
parmaklarını neye değdirsen
yansımış oluyor bütün bakışlara
bir alev gibi ölüm acısı
üstündeki o kapkara giysiden

Ben anayım oysa
bilirim nereye giderse gitsin
elimin yanındadır oğlumun eli
is karartır duman boğar ateş tırmanırken
bilirim nasıl el ele verdiklerini
direnç nasıl ulaştı birinden ötekine
nasıl çoğaldı ufacık bir umut titreşimi
o gün ben bir daha doğdum yananların külünden
kendimi bir daha adadım doğurup yaşatmaya

SÖZCÜ

Günün öyle bir saati.

Öyle bir saat ki
susmuş görünür gözünüze
yalnız insanlarıyla değil
ağaçlarıyla, yapılarıyla, erdemiyle
bütün bir dünya.
Konuşan yalnız ilgisizliktir sanki,
ilgisizlik ve umursamazlık –
bütün kıyılarından
çekilip gitmiş bir denizin
kulaklarda kalan
uğultusu gibi.

Öyle bir saat ki
en suskun anda bile
duyarsınız
bir ağzın dinmek bilmediğini,
kalan uğultunun içinde
dolaşıp duran sözcükleri.
Duyarsınız
her birinde bir yüreğin titreştiğini.

Öyle bir saat ki
susmuş görünen dünya
bir daha sanki hiç susmayacak
bir ses
onu kanatlarına alsa...

BİR SES OLMAK

Bir ses olmak istiyorum – evinize döndüğünüz zaman
/omuzlarınız çökmüş, yorgun/ duvarların esirgeyen loşluğuna
suyu açıp altına girdiğiniz zaman, günü dışarda bırakıp
sessizliğe sığındığınız zaman, serinliğine yatak çarşaflarının

Bir ses olmak istiyorum – arındığınız zaman kirlerden
düşlemeye başladığınızda yolculuğa çıkmayı ve suların
güneşli bir öğleden sonra ürpererek oyalandığı kıyıları
yüreğiniz kanatlı, deriniz yeniden kamaşmaya hazır

Bir ses olmak istiyorum – açtığınız zaman telefonu
bildirmek için işlerin yolunda gittiğini bir dosta
sevdiğinize nasıl da derinleştiğini sevdanızın
bir sevinçli haberi, bir bebeğinizin geldiğini dünyaya

Bir ses olmak istiyorum – duramadığınız zaman yerinizde
nerde nasıl mayalandığı bilinmez bir öfkeyi yoğurarak
yakasına sarılarak anılardan birini inciten bir kuşkunun
bilenmiş bir kılıcın pırıltısına adayarak kendinizi

Bir ses olmak – biriktirdiğim ilenci katmak o sessizliğe
bir ses olmak – sızdırmak düşlerinize uykusuz gecelerin ağusunu
coşkunuzdan gölgeyi eksik etmemek – bir türlü kurtulamadığınız
o kararmak bilmeyen çizgi gibi yüzüğünüzün altında

Bulun diyen bir ses – *Bulun oğlumu öldürenleri*
bulun cansız koyanları sorgu sağnakları ardında
bunca yıldır bulunmayanları bulun, ışığa çıkarın adaleti

Bir ses olmak istiyorum, bir ses olmak, bir ses
tek tek her telinden saçımın, her gözyaşı damlasından fışkırarak

SÖZCÜ

Savaştan söz açan her fotoğraf
bir haberleşme değil mi
ölenle öldüren arasında?

Savaştan söz açan her fotoğraf
bir haberleşme değil mi
görülenle görülmeyen arasında?

Diyelim, cansız serilip yatan biri.
Tetiğe kim dokunduysa
vermez mi onun da haberini?

Yattığı yer mi lekelenir yalnız
kan sızıyorsa birisinin yarasından,
ya bir türlü arınamayan ötekinin eli?

Yaşamak için geldikleri şu dünyada
kim onları ölüme ortak etti,
suretlerini düşürdü bir savaş fotoğrafına?

Her fotoğraf bir haberleşme değil mi
oğullarla analar, sorularla yanıtlar arasında?

OĞULLARIMIZ SAVAŞMASIN DİYEN ANALARIN SÖYLEDİĞİ

Sen orda başlarsın söylemeye, ben burda
bir ağızdan konuşmasak da söylediğimiz bir

bırakın bir sevda köprüsü olarak kalsın
şu gökkuşağı, şu yürekten yüreğe akan karanfil

Sen orda tutarsın soluğunu, ben burda
bir haber değmiş sanki kanatlarına kuşların

aynı dili konuşmasak da kaygımız aynı
ölüm sanki avcumuza bir konar bir havalanır

Sen orda çırpınır durursun, ben burda
nasıl temiz ve ak ise sabahın ilk ışığı

ilk yaşam çığlığı doğan bebeğin, gelinin duvağı
yine öyle kalsın, kirlenmesin bu savaşla

Sen orda yorgun düşersin, ben burda
gecelerimiz uyku tutmaz, ellerimiz sürekli ıslak

önümüzde bir türlü eksilmeyen bir kirliler yığını
arınmak nedir bilmiyor sanki biz yıkadıkça

Sen orda sarsıcı bir titreşim, ben burda
kanamaya hazır bir çizik, bir utanç gölgesi

susanların suratlarında, acıya kulak tıkayanların
ve girmekten kaçanların barış türküleriyle kurulan barikata

s ö z c ü

G e l d i l e r
çorak sabahlarından, ücra damlarından
coşkusuz bağbozumlarından, kavruk fidanlarından
G e l d i l e r
suyu çekilmiş kuyularıyla
başak bağlamamış tarlalarından
G e l d i l e r
geçerek daha önce gelenlerin yollarını
daha önce güneşi gökte unutup
ekmeği yeraltında arayanların
G e l d i l e r
göçüklerde canlarından olanların
eksik ve sakat kalanların yerlerine
aynı karanlığa değdirerek alınlarını
G e l d i l e r
daha önce gelenlerden ne kaldıysa
-umut, yalnızlık, bekleyiş-
onları kadınlara bırakarak.

GÖÇÜK KAPISINDA BEKLEŞEN ANALARIN SÖYLEDİĞİ

Bu kaçıncı gelişimiz, bu kaçıncı
beklemeye gelişimiz göçük kapısında
-siz saatlerce deyin, biz günlerce diyelim-
bu kaçıncı bulanışı yüreğimizin
boşaltılan toprak, çıkarılan ölüler
bu kaçıncı uzatıp da elimizi
ateşe değer gibi geri çekişimiz

Bu kaçıncı gelişimiz, bu kaçıncı
beklemeye gelişimiz göçük kapısında
-siz günlerce deyin, biz haftalarca diyelim-
bu kaçıncı uykusuz kalışı gözlerimizin
derinleşen uğultu, yavaşlayan soluklar
bu kaçıncı dayayıp da kulağımızı
son çırpınışları dinleyişimiz

Bu kaçıncı gelişimiz, bu kaçıncı
beklemeye gelişimiz göçük kapısında
-siz haftalarca deyin, biz aylarca diyelim-
bu kaçıncı soğuyuşu terimizin
susturduğumuz öfke, gizlediğimiz hıçkırıklar
bu kaçıncı fırlayıp da ayağa
söylenecek olanı esirgeyişimiz

Oysa canlar için haber sormaya gelmişiz
anaysak, oğullar kurban veriyorsak göçüğe
-siz aylarca deyin, biz yıllarca diyelim-
acısı köpürüp köpürüp durmalı sesimizde
ne söylesek harmana yel olmalı söylediklerimiz
tohumu direnişe taşımalı, başağı isyana
ne söylesek orak biçer gibi söylemeliyiz

s ö z c ü

Onu anımsıyorsunuz değil mi?

Oysa görünüşü herkes gibi.
Göze çarpmıyor fotoğrafların hiçbirinde
ne yakasına iliştirdiği resim
ne havaya kaldırdığı eli.
İster bir avuç olsun ister hıncahınç
baksanız hangi gösteri yürüyüşüne
onun yumruğu ve sesi
ne öbür seslerden daha yüksek
ne öbür yumruklardan daha iri.

Onu anımsıyorsunuz değil mi?

Sıradanlaşmasın diye şu dünyada
çekilen acı, duyulan öfke, gösterilen tepki
her zaman yaşamaya ve yaşatmaya hazır
sıradan biri.

ÇOĞUL ANA

Ben anayım, nerede olursa olsun
her oğul başımın üzerinde bir gökyüzü
her kız bir sap çiçek uçurumun kıyısında –
ben anayım, gökyüzüdür soluduğum
tutunduğum bir çiçek sapı, boşluğa savruldukça.

Ben anayım, gözaltında yitirilmişse biri daha
taşırmadan duramam öfkemi sokaklara,
yazmadan ateş kızılı harflerle adını
yazmadan duramam -ben anayım-
adını ateş kızılı harflerle alnıma.

Ben anayım, canına kıyılmışsa birinin daha
pusuda, işkencede, yargısız infazlarda,
katmadan duramam çığlığını yüreğimin
katmadan ağıtlara acımı -ben anayım-
duramam resmini iliştirmeden yakama.

Ben anayım, nerede olursa olsun
benim de sesim var haykıran her ağızda,
her yürüyüşte havaya kalkar benim de yumruğum –
ne gökyüzünü alabilir elimden ne çiçeği
ölüm beni susturamaz çünkü ben çoğulum.

s a h n e

Son kederli ses de
söylediğini bitirdikten sonra
gündelik gürültülerin
yeniden uzaklaşması.
Konuşacak
artık bir tek ağız vardır.
Sözcü
son kez konuşmaya başlayınca
her sözcükle
bir boğum daha ilerler karanlık
ve yalnız sözcünün yüzüne düşer
ışığın yuvarlağı.
Sondeyiş
karanlık içinde erirken
yeni bir ezginin
ağır ağır kendini duyurması.

SÖZCÜ

İşte yine yüz yüzeyiz.
Sözün yerini ezgi alacak birazdan.
Ama her şey sussa bile
duyulacak olan aynı ezgi mi?
Çıkıp kendimizin dışına
şöyle bir dolaştıktan sonra
aynı yere mi döneceğiz yine?
Yine aynı sözcükler mi
dökülecek ağzımızdan
konuşmaya sıra gelince?

Öyleyse...

s o n d e y i ş

Haydin bir türkü söyleyelim
değişen sözcüklerle bir türkü
ezgisi daha önce bilinmeyen
bir türkü söyleyelim hep birlikte

Kuruyan dudakları ıslatmak için
soğuyan alınları ısıtmak için
bir daha söyleyemeyecek olan
kızlar için söyleyelim, oğullar için

Herkes dağılıp gittikten sonra
bir başına kalanlar için söyleyelim
tırpanı parladığı zaman acıların
yürekleri biçilen analar için

Her şey sussa bile biz söyleyelim
gözler alışsa bile gördüklerine
kararmaya yüz tutsa da ateşin belleği
bitince başlayalım yeniden söylemeye

Haydin hep birlikte bir türkü

ONLARIN SESLERİYLE BİR KEZ DAHA

Desenler:
CİHAT ARAL

Birinci basım: 1999, Yordam Kitapları
İkinci basım: 2000, Yordam Kitapları

●

İ k i n c i
bin

Nelerden söz açıldıysa bu şiirlerde,
konuşan kim olduysa, o n l a r adına.
Ödünç alınmıştır sözcükler bile
eşlik etmek için o n l a r ı n şarkılarına –
ödünç alınmıştır geleceğin dilinden.

Bu şiirler, anıları tutacak elinden
dile getirsin diye yarın
hangi yollardan geçtiğini yaşamın
ve anımsatsın hangi engelleri aştığını –
o n l a r ı n sesleriyle bir kez daha.

KENT

SESİNE KAVUŞAN KENT

Sesler. Suskunluğumu duyuran. Suskun bir kent olduğumu. Bağdaş kurmuşlar kaldırıma. Birinin yüzü iki gündür traşsız. Birinin başı çevrik, parmakları iç içe kucağında. Birinin çenesine dayalı eli. Oturuyorlar kilimde oturur gibi – ne dinlenmek üzere iş dönüşü, ne de sindirim için yemekten sonra.

Sesler. Elleri havada. Alkışlıyorlar suskunluğumu. Her alkış bir güvercin. Uyansın diye, yeniden gözlerimi kaldırdığımda gökyüzü; çarpsın diye kulaklarıma kıyılarda patlayan dalgalar.

Sesler. Isırılmış birer somun. Sesler. Paçaları kıvrık, ayakları yalın. Sesler. Bir yaradan dışarıya akar gibi. Ellerinde ekmek. Ellerinde ayakkabı. Ellerinde bildirim.

Neye dokunsalar, neyi gösterseler, neyin üstüne bassalar s ö z c ü k oluyor hepsi. Yazılıyor gömleklerin göğüslerine. Ayalarına ellerin. Tabanların derisine. Kabuğuna ekmeğin.

Sokakların hepsi birer sözcük. Bütün parklar. Otobüs durakları. Bacalar. Günün herhangi bir saatinde karşımıza çıkan akrep ve yelkovan.

Konuşabilirim artık. Aralandı yeniden gözkapakları belleğimin. Yerine geldi yüzümün rengi. Kavuştum sesime.

YÜRÜYÜŞ ŞARKILARI

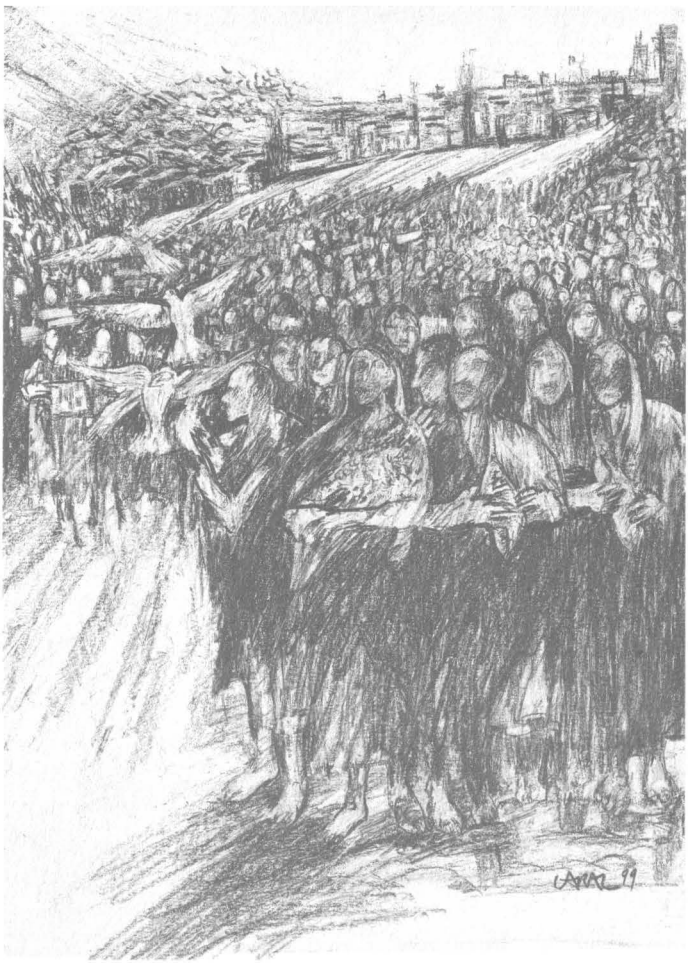

ALKIŞLARLA YÜRÜMENİN ŞARKISI

Alkışlar, yürüyoruz, alkışlarla yürüyoruz
suskunluğa yenilmemiş ellerin çığlığıyla
her avuçta bir kanat, konup kalkan bir kanat
– çözülmesi bir düğümün, boşanması bir zincirin –
yürüyoruz sokakları çarparak sokaklara
çarparak çınlatarak alanlarını kentlerin

Alkışlar bir güneşi katıyor alkışlara
– parmaklarımız yansa da o güneşi her ilmik
alev alev taşımıştı dokuduğumuz kumaşa,
harcını o karmıştı ördüğümüz duvarın –
alkışlar, yürüyoruz, her adımda bir şafağın
kabuklarını çatlatarak, çıkarak yeni bir sabaha

Çıkarak çıkararak eylemin kozasından
bunca yıldır kanımızda uğuldayan coşkuyu
yürüyoruz bugünden yarına alkışlarla
birimizin göğsünde hepimizin soluğu
her alkış bir yolculuk emeğin özgürlüğüne
yürüyoruz alkışları alkışlarla çoğaltarak

YÜRÜRKEN DÜŞÜNMENİN ŞARKISI

Yürüyorum omuz omuza, yürüyorum ve boyuna
düşünüyorum: nasıl yerleşti bu orman uğultusu
bacaklarıma, önümü kestikçe bu yokuşlar, takıldıkça
yerlerinden oynamış taşlarına kaldırımların,
düşünüyorum: çukurlara batıp çıktıkça, nerden, nerden,
kalabalıkta bile önüm açıkmış gibi
beni koşmaya zorlayan bu rüzgâr!

Omuzlar akıyor omuzlarımın dibinden boyuna ve
düşünüyorum: nasıl kurtuldu sesim, ağzımın içinde
öylece beklerdi ne vakit karşılaşsa kapalı bir kapıyla,
bilmezdi öfkelenmek nedir biri duymazdan gelse
ya da sırtını dönüp yürüse düşmezdi arkasına
boğazına sarılmak ya da sarsmak için tutup yakalarını,
nasıl kurtuldu zincirlerinden şimdi, nasıl yalıma keserek
her an fışkırmaya böyle hazır!

Böyle duramıyor yerinde, bakıyorum, böyle nasıl
kalkıyor yukarıya bütün ellerle birlikte, havalanır gibi,
bakıyorum ellerime boyuna ve düşünüyorum: onlar da
– sesim nasılsa öyleydi:
kaba ve pürüzlü, utangaç ve uysal –
boyuna çalışırdı ve yakınmayı bilmezdi yorulunca,
susardı görülmesin diye yanıkları ve kesikleri,
düşünüyorum: ne oldu da yerinde duramıyor böyle
havalanıyor bütün eller gibi şimdi boyuna!

Ne oldu da, şimdi düşünüyorum: ne oldu da
gözlerim takılmıyor gördüklerinin engeline,
neye bakarsa gördüğü oydu eskiden,
dikildi mi karşısına bir duvar, gördüğü oydu,
bir insana ulaşırdı en çok ya da bir kaygıya
ne zaman bir gözyaşı damlasından yola çıksa,
ne oldu da böyle delip geçiyor şimdi her baktığını
ardında ne varsa şimdi onu da görüyor bu gözler!

Yürüyorum her adımda kendime doğru biraz daha,
yaklaştığını biraz daha duyarak her adımda dünyanın.

YÜRÜDÜKÇE ÖĞRENMENİN ŞARKISI

Yürüdükçe öğreniyorum ayaklarımızın da konuştuğunu
yürüdükçe sorular sorduğunu, yankılar bıraktığını ardında
öğreniyorum gök ne uçsuz bucaksız,
ne göründüğü kadar mavi
bulut değil rüzgârın taşıdığı bir tek, vakti gösteren saat değil
yürüdükçe öğreniyorum, kendiliğinden ışımıyor sabah bile

Söylendiği yerde kalmıyor söz, durmadan ilerliyor alevi
– içinde bir yürek varsa sözün, içinde bir alev varsa yüreğin –
nerden geçsek orda kalmıyor sokak, açılıyor bir başka alana
bir alan bir başka alanın, bir kent bir başka kentin
yürüdükçe katıyor sınırlarına kendi sabırsız genişliğini

Yürüdükçe öğreniyorum, elimize neyi alırsak alalım
– bir somun parçası, aşınmış bir çift ayakkabı, bir bayrak –
yeni bir dili konuşuyor tutup kaldırdıkça havaya
öğreniyorum bir kıvılcıma yol verdiğini parmaklarımızın
neyi tutarsak tutalım ellerimizin her biri bir şalter

BİR YÜRÜYÜŞÜN SONUNDA ŞARKI

Gökyüzü ilk kez benim, çünkü yukarıya
kaldırınca parmağımı değecek kadar yakın

Deniz benim, ilk kez benim, sularını ayaklarımla
köpürtecek, sesini dolduracak kadar avuçlarıma

Rüzgâr ilk kez, sözcükler ilk kez benim, yelelerine
tutunup da uçacak kadar, uçuracak kadar yüreğimi

Bir yürüyüşün sonunda uç veren kanatlarla
acıyı silebilirim, yazıldıkça alnına çocukların

Bir adımda geçebilirim kentin ıssızlığından
göğün, rüzgârın, denizin coşkulu kalabalığına

İlk kez dünya benim, ilk kez soluğunu elimde
bir bayrak gibi tutuyorum, bir daha bırakmamak üzere

KENT

Suskun değilim şimdi. Ama konuşur dururdum suskunluğumda bile. Yüzüm konuşur dururdu her kale kapısında, her su kemerinde, her kubbede. Dağılarak dalga dalga sokaklardan parklara, köprülerden alanlara.

Bir çeşme alınlığı, bir saray yazıtı, bir saat kulesiydi söylediğim. Bir caminin hangi yüzyılda yapıldığı, bir dikilitaşın hangi olayı andığı, bir semtin adını kimden aldığı.

Yüzüm suskunluğun yüzüydü, ama konuşur dururdu. Görenler yapıların söylediği neyse onu görürdü yüzüme bakınca. Ona dokunmuş olurdu hangi taşa uzatsa ellerini.

Suskun değilim şimdi. Kavuştum yıllar sonra yeniden sesime. Kavuştum ve söyleyebilirim artık yüzümün eksik bıraktığı ne varsa hepsini.

Söyleyebilirim, bir daha dirildiğimi her suskunluğun ardından. Yapılarla değil, o yapılara can verenlerin soluğuyla. Bir çağı yıkıp yeniden başlatmak üzere bir başka çağı.

ONLARIN SESLERİYLE

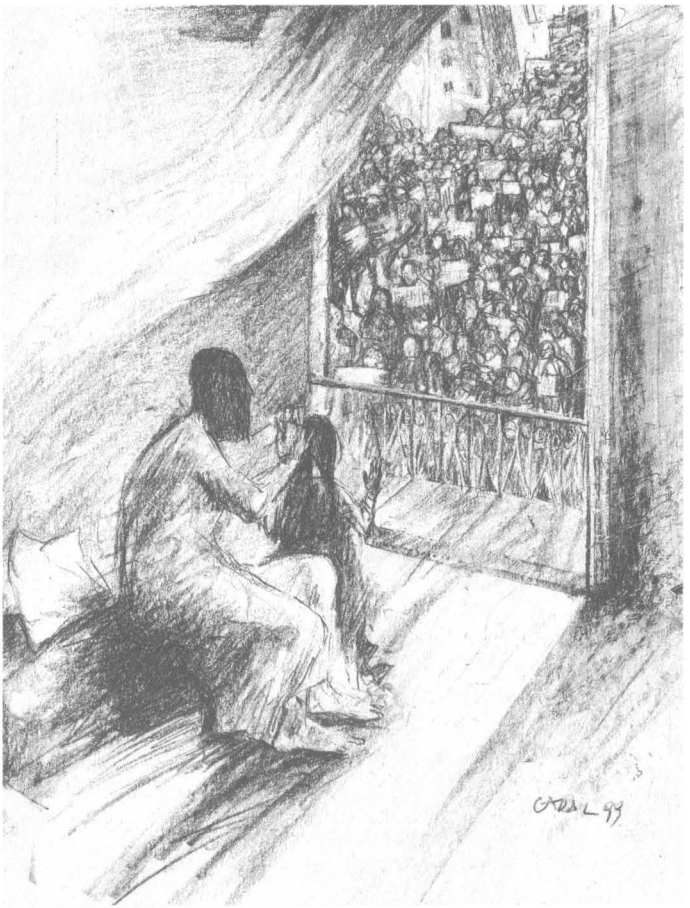
bir telörgü kımıldıyor sanki. Soluk almak
için sustuklarında, önlerini kesmek ister gibi.

Görüyorum kaygıyla bakanları, bir telörgünün
ardından, 40'lı yılların solgun bir fotoğrafında.

Çubuklu gömlekleri, kısalmış ceketleri, yıpranık
paltoları, değişik kesimli kasketleri ve bir
kül aydınlığını yansıtan yüzleriyle.

Bakıyorlar o günden bugüne. Kendi yaşamları
adına değil de sanki kardeşliği adına
yıllar sonra bir gösteri yürüyüşünde buluşmanın.

Merakla ve kaygıyla. Daha o günden duyarak
bugün sokağa çıkanların seslerini.

ONLARIN SESLERİYLE

bir balkon kapısı aralanıyor sabaha.
Gidip gelen bir çay bardağı, küçük kızın ağzıyla
kahvaltı sofrası arasında. Telâşlı terlikleri
annenin, 'unutulmuş bir şey kalmasın'la
'vakit geçiyor' arasında.

Bir çekişme: sessiz ve sızılı. Anne, dudakları gerilmiş,
saçlarını örüyor kızın. Küçük kız, iç çekerek
katlanıyor saç diplerinde biriken sızıya.

Her sabahki an. İkisinin de bir türlü akıl erdiremediği:
'niye bu kadar dalgın'la 'neden bu kadar hoyrat'a.

Hem her sabahki an, hem değil. Tanıdık sesleri
bastırarak içeri doluyor sokak, çekip alıyor
ikisini de o andan. Yürüyorlar bir süre,
bildikleri bütün sözcükleri değiştire değiştire
yürüyen kalabalıkla birlikte.

Geri döndükleri vakit, "Senin baban da" diye
başlayan bir cümlenin arkasını getirmek istemiyor
anne, ama kız birden anlıyor ki
söylenmeyen o sözlerle ilgisi var
saç diplerini sızlatan sabırsız parmakların.

bir yolculuk daha başlıyor ozan için. Elinde
bir tek sözcük. Bir dalga ucu, yürüyen
kalabalığın denizinde. Belli değil kimin
ağzından çıktı, nereye taşıyacak hangi titreşimi.
Belli değil, çünkü bir salkımın taneleri
nasıl benzerse birbirine, tıpkı öyle
söylenenlerin de söyleyenlerin de her biri.

Bir tek sözcük bile olsa ozanın elinde
biliyor ki çıkılan yolculuğun sonu
o sözcüğü söyleyene varacak, o sözcüğün
taşıdığı titreşime. Çünkü döktüğü ter
sözcükler arasında yürüye yürüye
dönüştürecek onu da o kalabalıkta
sesini sokaklara taşıran birine.

yüreği yine uğradı yerinden, durdu elindeki rende.
Başını kaldırmadan bekledi, o sabah da geçip gitsinler.
Bekledi, son sözcükleri duyulmaz oluncaya dek.

Niye hızlandığını bilmeden yüreğinin, bilmeden
niye söz geçiremediğini rendeye, elinin altında
uzanıp yatan tahtaya niye öfkeyle baktığını.

Bekledi, azarladığını duyuncaya dek o sabah da
ustasının. Bekledi, başı önünde, ellerini yeniden
hizmete koşmak için telâşla inip kalkan o sesi.

Çalışmaya başladığında, avuçları alev alevdi.
Yine rendeyi değil de görünmeyen bir yangının
yalımlarını kavrar gibi oldu küçücük elleriyle.

ARAL 99

ağzını açtı kapadı, açtı kapadı. Ama suskunluğu aşıp
seslere ulaşamadı dudakları. Neler söyleyecekti kimbilir
elleriyle değil o da onlar gibi konuşabilse.
Kimbilir neler, neler – öksesinden kurtulabilse
o da onlar gibi dilsizliğin. Biriktirdiği sözcükler
göğe doğru fışkıracaktı kimbilir nasıl, nasıl –
yıllardır avurdunda beklettiği, çılgın bir sabırla.

Sonra düşündü, konuşmak için onların da yıllardır
yalnız ellerini kullandığını, tıpkı kendisi gibi.
Sesleri olsa bile, bir türlü gölgeden güneşe çıkmadığını
söylediklerinin. Yürekleri sarsmadığını söze dönüşse bile.
Düşündü ve gördü, yıllardır bir dil aradığını onların da
düşlerini sığdırmak için ellerinin ve seslerinin içine.
Gördü ve suskunluğu aşıp soluğunu özgür bıraktı.

O da onlar gibi dile gelmeye hazırdı artık.

bir ürperti yokladı kadının çıplak omuzlarını. Ayırt edemedi önce, pencereyi açtığında onu itip de içeriye doluşan seslerden mi, sabahın serinliğinden mi yoksa. Ayırt edemedi, dudaklarının kupkuru kesildiği, başının hâlâ döndüğü yoğun bir gecenin ardından.

Sonra bir üşüme aldı ürpertinin yerini. İçeriye çekilip pencereyi örtmekle sabahlığına sımsıkı sarınmak arasında bocalarken, belli belirsiz anladı ikisinin de yetmeyeceğini onlara direnmek için.

Anladı, akşamdan kalma dağınıklığa yeniden döndüğünde yüzünü. Tıpkı yarısı içilmiş kadehlerde, tıka basa dolu küllüklerde uyuklayan saatler gibiydi onlar da.

"Buraya kadar geldiğine göre.." diye söylendi, kendinden bile gizlemeye çalıştığı üşüyen bir sesle.

Gözlerini kapamaya da kalksa, bilecekti orda olduklarını.

doğruldu yatağında yaşlı adam. Nicedir
baktıklarını gölgelere bırakmıştı gözleri.
Nereye elini uzatsa, ancak anısına değiyordu
dokunduklarının. Renginden uzaklaşan
bir gül gibi küçülmüştü artık ve her şeye
'hoşça kal' demek için hazırlamıştı dilini.

Bir yel sağnağı, bir ses taşkını, bir ışık yalımı
dalıp çıktı odanın içine ve alıp götürdü
bütün gölgeleri. Ne varsa kendi biçimine,
kendi rengine kavuştu yeniden. Külleri savruldu
gözlerin, açıldı ellerin kilidi, yüreğin pası silindi.

Yeniden işitmeye başlayınca kulakları
yaşlı adam tanıdı kendi sesinin de
bir inip bir çıkan öfkesini söylenen sözler arasında.
Ve yatağında doğruldu, 'hoşça kal' yerine
dilini 'hoşgeldin'e hazırlamak için yeniden.

ONLARIN SESLERİYLE

buluşuncaya kadar orda burda savrulup duran
binlerce başıboş anı

kimi çoktandır çağrışımı eksik sözlerle
söyleyenden yoksun bir şarkı

kimi darmadağın bir düş
belli değil hangi göze nasıl bir uyanıştan yansıdığı

niye bırakıldığı unutulmuş bir karanfilden
kiminin bir kaldırıma sızıyor ışığı

kiminde her darağacından bir şafak
her ağıttan bir dize, her yıldönümünden bir yankı

artık ne darmadağın ne unutulmuş ne eksik
hiçbiri sahipsiz değil onların sesleriyle buluşalı

ONLARIN SESLERİYLE

aynı anda sarsılıp ayrıldı iskeleden gemi,
yardığı sular bir balık gibi çırpındı bir süre
yüzgeçlerini titreterek, karara varmak için
bir yerde kalmakla çekip gitmek arasında.

Aynı anda bir duman dağıldı, bir görüntüye
ulaştı yolcuların telâşlı ve sabırsız gözleri.
Gördüler ayrım olmadığını çekip gitmekle
bir yerde kalmak arasında, yola çıkılsa bile.

Bütün kıyıları geride bırakan o büyük
yolculuğu gördüler, bir başka kıyıya değil de
bir başka sese doğruydu, ışığına doğruydu
yıldızını kendi örsünde üreten yepyeni bir dünyanın.

Gördüler yola çıkılsa bile yolculuk başlamıyor,
ve gördüler aynı anda bir karara varanın
yalnızca sular olmadığını, bir yerde kalmakla
gitmek arasında olmadığını varılacak kararın.

ileriye doğru itildiğini duyacaksın sen de
daha dünyaya gelmene bunca yıl varken,
duyacaksın daha ilk soluğu ciğerine çekmeden
senin için de söylenmiş olduğunu o şarkıların.

Üst üste konan taşlarla bir duvarın nasıl
yükseldiğini görmeden daha, anlayacaksın
sözcükler değildi o şarkılarda sana ulaştırılan,
onlar için atılmış adımlardı, yürünmüş yollardı.

Bileceksin, söylemeye daha başlamadan,
sesinde bir güneş taşıdığını bugünden yarına,
bugünden yürek yüreğe geleceksin söyleyecek olanlar
yarın söylemeye daha başlamadan o şarkıları.

KENT

ZONGULDAK

Yerin derinliklerinden geldiler, ellerinde
susmak bilmeyen bir yeraltı güneşiyle, ne kadar
diplere bastırılsa o kadar boğulmak bilmez yankısıyla
yüreklerinin.

Ağır ağır geldiler, karanlık sarnıçlardan sıza sıza,
sağır küplerde birike birike, yararak kaslarının içine
yuvalanmış sızıları ve ciğerlerinde yer etmiş
ışıksız lekeleri.

Geldiler bir büyük sesin harfleriyle ağızları dopdolu,
suskun çamuru küremek için kentin gölgeli
sokaklarından, sıyırıp almak için yıllardır gökyüzüne
birikmiş pası, ovmak için isli alnını sabahın.

Anıt bildiler sıradan ve gösterişsiz bir günü, diyecek
sözleri varsa anıt bildiler, akacak bir yatağı varsa
ırmaklarının ve atacak köprüleri varsa anıt bildiler,
toplandılar o anıtın çevresine.

Sonra her gün geldiler, artarak geldiler, kadınları
çocukları ve alkışlarıyla, yoğurt mayalar gibi geldiler,
pişkin ekmekleri bölüp de paylaşır gibi, su gibi, ateş gibi.

Her gün yeni ağızlar eklendi ağızlarına, yeni
yollarla tanıştı ayakları, her gün yeni kabuklar çatladı,
yeni kulaklar işitmeye başladı söylediklerini, bir kent
oldular sonunda

ve adını değiştirdiler ülkenin.

İÇİNDEKİLER

Araya Giren Görüntüler / 5-78

Sınırlamıyor Beni Sevda / 79-130

İnsan Yüzünün Tarihinden Bir Cümle / 131-166

Bir Adı Gurbet / 167- 214

Oğulları Öldürülen Analar / 215-256

Onların Sesleriyle Bir Kez Daha / 257-303

XX. YÜZYILDAN DUVAR KABARTMALARI

Bütün Şiirler

II

(1983-1999)

●

ARAYA GİREN GÖRÜNTÜLER
(1983)

SINIRLAMIYOR BENİ SEVDA
(1985)

İNSAN YÜZÜNÜN TARİHİNDEN BİR CÜMLE
(1990)

BİR ADI GURBET
(1993)

OĞULLARI ÖLDÜRÜLEN ANALAR
(1995)

ONLARIN SESLERİYLE BİR KEZ DAHA
(1999)

XX. Yüzyıldan Duvar Kabartmaları

Toplu basımın ikinci cildinde Kemal Özer'in 1983-1999 arasında yayınladığı Araya Giren Görüntüler, Sınırlamıyor Beni Sevda, İnsan Yüzünün Tarihinden Bir Cümle, Bir Adı Gurbet, Ogulları Öldürülen Analar, Onların Sesleriyle Bir Kez Daha adlı 6 kitabı yer alıyor. Bir araya gelmekle XX. Yüzyılın ikinci yarısına ilk ciltte yapılan tanıklığı biraz daha genişleterek.

ISBN 975-524-053-5 (TK)
ISBN 975-524-055-1
9 799755 240557

yordam kitapları